دکتاب ځانګړنې

د کتاب نوم : ترهګر

لیکوال : محمد نعمان دوست

د چاپ کال : ۱۳۸۵ ل

www.Ketabtoon.net

یادونه :

په دغه کتاب هر هغه څوک چې دلنډې کیسې په فن کې مهارت ولري ، تبصره کولی شي ، پر ځای او رغنده تبصرې ، نیوکې او وړاندیزونه به په راتلونکې کې را سره لا مرسته وکړي .

ایمل ادرس : numandost75@yahoo.com

ټرون :

ټولو هغو کړېدلو انسانانو ته ، چې په کښو نومونو او څېرو ، پـه دغه ټولګه کـې د راغلو کیسـو د کرکټرونو په توګه راڅرګند شوي دي .

مننه

که د ځوان ژورنالیست عبدالمعید هاشمي ، مخلصانه هلې ځلې نه وای ، نو خدای خبر که دغه ټولګه تر تاسو رسېدلې وای .

دوست

لړلیک

له کیسو مخکې
بختور
محروم
ترهګر
غریب تنظیم
کوڼ
پنځه ډزې
سرې دایرې
د مړي په جیب کې
خانداني
بې تصویره
سره لوپټه
د دښتې په منځ کې
بې ځوابه
شرمېدلی
کاکل
نیمګړی اثر
سور پاکټ
زوړ ګیلن
بې کوره
چنار څنګه مات شو ؟

د کیسو له لوستلو مخکې :

له نږدې درې لسیزو راهیسې په هېواد کې د جګړې وړې دیوان تېره غابنونه ګرځي را ګرځي ، په هرکام کې پر سینو پښنې پردي او په مریو غابنونه خښوي .
هره خوا چیغې دي ، غلبلې دي خو اورېدونکو سره یا د بیان ځواک نشته اویا ورته تکراري اوازونه ښکاري .
همدا لامل دی، چې دغو بې شمېره تراژیدیو ، د کاغذونو مخ ته لکه څنګه ، چې په کار ده لاره ونه موندله ، چیغې په هوا کې تاوې را تاوې شوې ، ستړې شوې او بیا هملته غیبې شوې .
د لنډو کیسو کومه ټولګه چې اوس ستاسو په لاسونو کې ده ، دا د همدغه شان غمیزو خال – خال انځور دی .
خو ما په قصدي توګه هڅه نه ده کړې ، چې یو تراژید اثر رامنځ ته کړم ، بلکې دغو چیغو او ساندو مجبور کړی یم ، ستړو ارواحو مې د زړه ورټکولی دی او د سوالګرو په څېر راته ځوړند سرونه درېدلي دي او تر هغې راته ولاړې دي، چې ترڅو مې غم ورسره ژړولی نه دی .

ما دکیسو له کرکټرونو سره یوځای اوښکې تویه کړي او کله _ کله خو یې دومره پرېشانه کړی یم ، لکه د خپلې کورنۍ غړی چې مې له لاسه ورکړی وي .
ما دجګړې د دیو د غابنونو خرپا او د انسانانو په غوښو د هغه د شخوند غږ اورېدلی دی ، ماهغه چیغې هم اورېدلې دي ، چې وروڼو او خویندو مې ددیو په پنجو کې وهلې .
مالیدلي ، چې هغوی څنګه اخوا دېخوا لاس اوپښې وهلې، خو دیو پرې هماغه شان خونبېده او له رګونو یې ورو‌ستۍ څاڅکي زبېښل .

نو که دغو کیسو مو معمولي هم زړه نرۍ کړ ، د کیسې د فن او یا زما له خوایې مه ګڼئ ، دابه د هماغه چیغو اثر وي ، چې د زړه له تله را وتلي دي .

۱۳۸۵ د مرغومي شپږمه
کابل ، د زمانخان کلا

بختور

په هغه ورځ ، تابه وې په ا مبو لانسونو کې هم زړونه پیدا شوي وو ، په خپلو چیغو یې د وزیر اکبر خان روغتون ودانۍ ښوروله او په با مونویې لکه د تپیانو وینې سرې رڼا ګانې تا وېدلې. امبولانسونه پوره لالهانده وو ، شېبه په شېبه دروغتون مخ ته درېدل او په وینو ککړ بدنونه ترې را ښکته کېدل .

په هغه ورځ له سرونو تور پاچ لنګوټي غورځېدلي وو او له پښو ، لاسونو ، ملاګانو او زنو راتاو ، وو.

د زګېرویو غږونه به تېز شول او بیا به یو دم د شهادت د کلمې غږ تر نیما یي وا ورېدل شو او نوره به د ځو شیبو له پاره چو پتیا خوره شوه.

شېبه وروسته ، بل امبو لانس د چیغو له بد رګې سره د رو غتون مخ ته ودرېد ، په بېړه یې د شا پټه پرا نېستل شوه ، په وینو سور زلمی یې ترې را ښکته کړ ، په یوه پښه یې سره څپلۍ چې ځای ــځای پر ې سپین ګل مېخونه وهل شوي وو پښو وه ، بله پښه یې له څپلۍ سره نه وه. دوا سکټ ښې پلو یې دوه غټ سوري ښکا رېدل او د چپ اړخ کوچنۍ اینې یې لمر ته ځلېدلې .

مخ یې نه معلو مېده . دواړه شونډې یې داور له تاوه بېرته شوې وې او مخامخ دوه غا ښونه یې ترې ښکا رېد ل .

ور پسې یې بل ځوان ، چې پلن ټټر یې وو او له غنم رنګه مخ نه یې سوچه لنډه ږیره راتاوه وه ، په ټایر لرونکي کټ کې وا چو .

د کټ پر پښو او با زو ګانو لیکه ــ لیکه وینې را روانې شوې .

هغه ژر ــ ژر کینې او ښي اړخ ته سر اړوه را اړوه او ژبه یې په وچو شونډو تېروله.

په نور بدن یې ټپونه ، نه ښکا رېدل ،خو تر نامه لاندې نه یې په چټکۍ وینه راوتله . سر یې ودرېد ، سترګې پټې شوې ، خو نا څا په یې د اسې چیغه وکړه چې له هیبته یې د ټولو زړونه سست کړل . هغه په چیغه کې څه لنډه جمله هم ووې ، خو څوک پرې پو ه نشول ، دې چیغې مې هډونه ولړزول او نور مې دلیدلو وس با یلود .

له هغې وروسته مې تر ډېره له امبو لانسونو کرکه کېده ، شفا خا نې مې په خوب لېدلې او دروغتون په لاره نه تلم .
نن چې څنګه خونې ته را غلم ،کټ کې وغځېدم ، لامې سترګې پټې شوې نه وې ، چې ټېلیفون نه غږ پورته شو ، ور خطا شوم ، د ټېلیفون غوږۍ مې را واخېسته : الو! سلام الیکم ، د قاري صیب مرکز دی ؟
ما یې غږ ونه پېژاندخو ، چې څنګه مې د هو ځواب ورکړ ، هغه وپېژاندم او بیا یې په سټړي غږ ، چې د ژورې ساه اخیستلو اواز یې هم راته ، وویل :
های ، نا ځوانه ! پوره میاشت شوه ، پنځه نفر ه په یوه کوټه کې پراته یوو ، څوک موخبر نه اخلي ، کور والا خبر نه دي او تا سې انډیوالان تشه پوښتنه نه کوئ او پسې زیاته یې کړه : دوزیر اکبر خان شفا خانې دریم منزل ، د ښي لاس اتا قو کې مې پوښتنه کوه ، نومره یې ماته هم نه ده مالومه .

سبا ، یوه بجه ورسېدم ، هره خونه کې ټپي ځوانان پراته وو ، چې څنګه مې بلې خونې ته سر ور دننه کړ ، نږدې وو ، چې له کټه را ټوپ کړي . ځان مې ور ورسو او را ټینګ مې کړ .
درې واړو ټپیانو راکتلې ، ټولوته مې ډاډ ورکړ ، مخامخ دوه تشو کټونو ته مې لاس ونیو ، ماوې دا څه شول ؟
هغوی لکه چې همدې پوښتنې ته په تمه وو ، سترګې یې ډنډ شوې ، غلي وو ، شونډې په غاښ کړې . ژړا یې غلې کړه خو په اوښکو یې وس ونه رسېد ، په خپلې پو ښتنې پښېمانه شوم .
شېبه وروسته یوه زړه غټ کړ: هغوی یې همدا نن شپه رانه ووېستل ، او س به یې پرې خاورې اړولې وي . له دې خبرې سره درې واړو ښه په زوره وژړلې .
دژړا غږ له خونې ووت او ورسره سم ور پرانېستل شو ، یو ځوان ر اننوت ،خبره یې راته اشنا ښکاره شو ه ، ټولو ته یې ډاډ ورکړ او بیا پر یو خالي چپر کټ لاس تر زنې کېناست . ټپیانو ټولو په هغه سترګې ونښلولې او دا سې غلي شول ، تا به وې د هغه په لیدلو یې هر څه هېر شول . هغه له زنې لا س لرې کړ ، ژوره ساه یې را ښکله ، ټو لو ته یې وکتلې ، سترګې یې سرې شوې او بیا یې ووې: هغوی بختور وو ، کاشکې زه هم ... نوره خبره یې ستونې کې وچه شوه .

حیران وم ، کله مې ټپیانو ته ، چې سرونه یې څوړند نیولي وو او کله ده ته چې سترګې یې په چت نښلولې وې ، کتلې .

هغه له چته سترګې ښکته کړې او ماته یې مخامخ کړې : ملا صیب! ته ووایه له مانه بختور نه وو ؟

هک پک شوم ، ملګرو ته مې وکتلې ، خو هغوی لکه چې په خبره پوه وو ، هماغه شان غلي وو ، زړه مې غوند کړ: نه ، هغوی دې خدای وبښي ، بختور ته یې چې ژوندی یې .

په دې خبره یې مخ سور شو ، سترګې را ووېستې : نه ، ته نه پو هېږ ې. زه بد بخته یم او بیا له دې خبرې سره له کټه را پورته شو . مخ په ما را غی ، له زړه مې یو خدای خبر و ، ځنګ ته مې کېناست ، پر اوږه یې راته لا س کېښود ، سر یې وښورو : ته بختور نه پېژنې ، نه پېژنې او بیا یې له لږ دمې وروسته زیاته کړه :

په څه جرګو او ننواتو مې یو کال مخکې کوژده وکړه ، دا میا شت مې دواده نېټه وه ، ټول خپلوان او اندېوالان مې د وا ده له پروګرام نه خبر وو . کورته تلم ، چې د جنګ تشکیل کې برابر شوم ، د هرې ګولۍ لګېدو سره مې خپل واده یا دېده ، یو نا څاپه مې ځنګ ته دز شو ، سره لنبه پورته شوه اوله دې سره سم مې یو ه پرچه په ګېډه او بله له نامه ښکته ولګېده ،اوس... نه ځان وژلی شم اونه کورته تللی شم .

ته نه پوهېږې زه بختو...

خبره یې نیمایي کې پر ښوده او له چیغې سره په منډه له خونې ووت.

کا بل — میر ویس میدان
٤ - ٣ — ١٣٨٣

محروم

په کورکې له ټولو مشروم ، همدغه مشر توب راته غم جوړ کړی و ، ځکه زموږ په ملک کې چې څوک مشر شي یابه په نورو ظلم کي او یا به پرې د نورو غم ور بار وي .

زه هم له دې دوهمې ډلې څخه وم ، د کور ټول لګښتونه ، د څارویو پالنه ، دځمکې کارونه ... او هر څه ځما په غاړه وو .
همدا کارونه وو ، چې زه یې دژوند له خوږو بې برخې کړی وم او په ځوانه ځوانۍ کې یې راته دملا او پښو دردونه پیدا شوي وو .
ټوله ورځ مې پټیو کې په کار تېرېده ، کله خو به مې غرمنۍ هم ، هملته دیوې پولې په سر له ستونې تېره کړه .
په هغه ورځ مې له ملا اذانه کار شروع کړ ، ما وې د سبا کار به هم ، نن خلاص کړم ، یوه ورځ به دمه شم ، خو زما دمه د خټ ګرو دمه وه.
ماښام کور ته راننوتم ، د انګړ منځ کې په شلېدلي کټ ، چې موږ به وینځل شوي لوښي پرې لمر ته ایښودل ، خور ور پرېوتم ، یوه سترګه خوب مې وکړ ، ډوډۍ ته یې پاڅولم . هم مې ډوډۍ خوړه او هم مې د سبا نالیدلې ورځ پر زړه ګرځېدله . کله به مې ویل : د چای له څښلو وروسته کټ او بالښت اخلم او هماغه د سیند د غاړې چنار لاندې آن تر غرمو خوب کوم. کله به مې ویل نه ، هاغه د ملګري کور ته ځم او کله ...
زه لا په همدې خیالونو کې وم ، چې مور مې غږ کړ: بچی! دا څو یمه ورځ ده ، چې په کور کې دانه وچکی نشته ، په بوټو او پاڼو هم تنور اچوو او هم پخلی کوو ، له ډېرو پوکولو نه مې سر په درد دی .
یو شېبه مې سرشاته پر دېواله کېښود ، سترګې مې پټې کړې او د چنار سیوری او د ملګري کور مې سترګو کې تاو راتاو شو ...
جګ شوم ، تبر او رسۍ مې څنګ ته کېښودل ، زما څو نور ګاونډیان هم غره ته تلل ، د چای پیاله مې هماغه شان ډکه پرېښوده ، مونځ مې وکړ او بیا له تبر او رسۍ سره خپل کټ ته

وخوځېدم ، ماوې : همدا اوس ويده کېږم ، چې هر وخت هغوی غږ کړ راويښ مې کړئ ، کټ کې وغځېدم او له غځېدو سره سم مې سترګې پټې شوې :

ما کټ د سيند غاړې ته ايښی و ، سيند ! لکه هغه چې هم ما غوندې له ژونده ستړی و ، له خولې يې شنه ځګونه بادېدل ، مخ په ښکته په بيړه- بيړه روان و .
يخ شمال به کله نا کله د اوبو مهين ځاځکي زما پر مخ را شيندل ، دواړه سترګې مې په سيند نښتې وې ، شاته مې د ګامونو اوازشو ، په بل اړخ واوښتم ، هماغه ملګری موسکی ، خو لږ څه مرور غوندې ولاړ و. ورجګ شوم . ما لا څه ويلي نه و ، چې هغه په طنزيه شکل څو کرته د آفرين کلمه ، د سر په خاص حرکت تکرار کړه او بيايې زياته کړه: همداسې وي ملګرتيا ؟ زه څومره بېمار شوم او تا يو ځل پوښتنه هم ونه کړه. زه غلی وم ، اخر مې ووې ، ګرانه ! ډېر رايادېدلې ، باور وکړه هماغه يوه مياشت وړاندې مو چې ليدلې وو ، له هغې را وروسته دا لومړی ورځ ده چې دمه يم ، همدانن مې نيت و ، ښه شوه چې خپله راغلې. راځه کېنه ، چې د خپل ستړي ژوندکيسه درته وکړم . هغه کېناست خو لاما خپله کيسه نه وه پيل کړې ، چې چا وخوځولم ، پورته والوتم ، سترګې مې رڼې کړې ، مور مې غږ کړ: هله زويه ! ګاونډيان دې درته ولاړ دي . پورته شوم . پوه شوم چې په خوب کې هم د ژوند کيسه چاته نشم اورولی .
سترګې مې وموښلې ، رسۍ مې له ملا راتاوه کړه ، تبر مې پراوړه کړ ، مخ په غره وخوځېدو .
لمر لا د غره د سر له ونو خپل مخ پوره نه و ښکاره کړی ، چې ورسېدو ، يوه شېبه په غټه او توره تيږه دمه شوو ، بيا هر يو په جلا- جلا لاره روان شو. زه هم دغره ابلې ډډې ته لاړم . ملګرو مې لا ګېډې نيمايي نه وه پوره کړي ، چې ما خپل لرګي پوره او ومې تړل . ونې ته مې تکيه کړل او بيا د خپلو ملګرو څنګ ته لاړم :
که خپه کېږئ نه ، زه به لږ مخکې لاړ شم ، تاسو ته خو زما حال معلوم دی . يوازې يم ، چې کارونو ته ځان ورسوم . ټولو خوښه راکړه ، په منډه لاړم ، ګېډی مې په شا کړ. پخوانۍ لاره مې پرېښوده او په يوه لنډه او ناليدلې لاره ، چې په وچو وښو پوښلې وه روان شوم .
ټوله لاره راسره د کارونو غم و ، ښه ستړی شوی وم ، په يوه شنه ونه مې سترګې نښتې وې او د هغې سيوری مې د دم ځای لپاره غوره کړ .

ور نېردې شوم ، خو لا پوره نه وم رسېدلی ، چې يو درز سره مې له پښو شنه لوخړه پورته شوه او بيا نور پوه نشوم .
خدای خبر څومره وخت به وتلی و! يو وخت ، چې مې سترګې پرانيستې ، ټول زما په شان پر کټونو پراته وو ، چا زګېروي کول ، چا شيبه په شيبه ژبه خوله کې ننوېسته او راوېسته .
د چا لاسونه ، نه وو. د چا پښې او د چا هم د سترګو ځايونو کې سپينې پاغوندې ايښودل شوې وې.
زما خپل ځان ته پام نه و ، په پښو مې سپينه پرده ، چې د وينو خاپونه وربانـدې وو ، خوره وه . يو وخت ، يو ډله خلک ، چې دنګ قدونه يې لرل او بل شان خبرې يې کولې راننوتل ، زموږ نومونه يې وليکل او لا هفته پوره نه وه ، چې له خپل ملکه يې واړولو.
هلته زموږ هر څه نوي او ښکلي وو ، د هغه ځای خونې ددې ځای په څېر په وينو لړلې نه وې ، هلته به په يوه کوټه کې يواځې يو يا دوه ټپيان پراته وو. ډاکټرانو پسې مو سترګې کږې نه وې ، وخت په وخت راتلل ، خوراک مو هم ښه شوی و.

يو وخت مې ځان ته پام شو ، ښۍ پښه مې له زنګانه ښکته نه وه ، د پښې په ليدلو مې ټوله بېوزله کورنۍ سترګو ته ودرېده ، خپل نيمګړي کارونه رایاد شول . واړه ورونه ، زړه او بې وسه مور چې يوه لحظه يې هم بې له ما چاره نه وه را په زړه شوه ، بيا مې په خپله پرې پښه سترګې ولګېدې ، چيغه رانه ووته او په ځان پوه نه شوم.
شېبه پس مې سترګې پرانيستې ، د کټ اړخ ته مې دنګه جينۍ ولاړه وه ، سره طلايي وېښتان يې پر سپين او نازک مخ ګډوډ پراته وو ، ترډېره وخته يې پرما سترګې نښتې وې ، د هغې شنو سترګو کې اوښکې لکه شين سمندر وخوځېدې ، نرۍ- نرۍ يې پرمخ راروانې شوې . ماوې که زما د بې وسۍ او د کور له يوازېتوبه چا خبره کړې ، زما هم سترګې ډنډ شوې ، زړه مې ډک شو ، هغې يو ځل بيا زما پښې ته وکتل ، شونډې يې په غاښ کړې ، په خپله ژبه يې څه وويل او بياروانه شوه.
ما له هغه سړي څخه ، چې د هغې څنګ ته ولاړ و ، او کله -کله به يې د هغې خبرې موږ ته په خپله ژبه کولې وپوښتل: کاکا! دې ته خو تا زما د بې وسيو کيسه نه ده کړې ؟

هغه بريتونو لاندې موسکی شو او بيا يې وويل: دا نجلۍ وايي ، چې زه ډېر تاسف کوم ، څومره ښايسته او تنکی زلمی دی ، خو افسوس ! چې پښه يې پرې شوه او په ځوانۍ کې له ډانسه محروم شو .

۱۵- ۵- ۷۸

کابل

ترهګر

چې څنګه چورلکو په کلي وزرونه راتيت کړل ، له زړو برجونو کوترې داسې په هوا شوې ،لکه هغوی چې د سولې له منځه وړلو پسې راغلې وي .

شېبه په شېبه لړزونکو غړونو کلی خوځوه ، الوتکې به لکه وړې بازان په کلي غوټه شوې ، شېبه وروسته به خړ کورونه اوشينکي باغونه لنبو په غېږ کې پټ کړل او څو سترې اروا ګانې به هوا ته پورته شوې .

لږ وروسته چورلکې پناه شوې ، خلک په منډو وو ، يو شور جوړ وو ، تر ديوالونو لاندې بدنونه ښکارېدل ، لا به ترې خاورې لرې شوې نه وې ، چې زګېروي به غلي شول .

مورې يو ماشوم ، چې وچه ډوډۍ يې هماغه شان په وړومنګولو کې ټينګه نيولې وه ، له لوټو راووېست ، لا مو ورته زنه تړلې نه وه ، چې دوه ځوانان په منډه انګړ ته راننوتل :

په يوه خوله يې غږ کړ : هغوی ټول نه شته ...

يو بل ته مو وکتلې ، يوه وويل: دوی لکه چې د ګلاب کورنۍ ښيي .

ګلاب کره ، له څو کلونو وروسته زوی شوی و ، د کلي خلک ورته غونډ شوي وو ، په منډه يې بې وره انګړ ته ، چې له خونو يې شنه لوګي پورته کېدل ور ننوتو .

ټولې خونې رنګې وې ، تا به وې چا تازه قبرونه سپړلي ، ځای - ځای هډونه پراته وو ، تر ونې لاندې له غورځېدلې زانګو لوګي پورته کېدل ، يو تور شی په کې پروت و .

تر ماښامه مو لوټې واړولې را واړولې ، خو مکمل جسدونه مو پيدا نه کړل ، د ښځو او نرو د غوښو توپير نه کېده .

د کلي ملا صيب وويل : د ا شهيدان دي ، کفن او غسل ته ضرورت نه لري ، ټول يوځای راټول او ښخ يې کړئ .

سهار وختي ، ټول همدې انګړ ته له قران شريفونو سره راټول شوو ، چې ختم نه خلاص شو ، يوه سپين ږيري غږ کړ :

په دې کاپرو اتبار نشته ، راډو چالان کړی ، بيا خوبه بمبار نه کوي .

له څو لنډو خبرونو وروسته ، یوه خبر کې زموږ دکلي نوم واخیستل شو ، ټول راډیو ته رانږدې شوو .
خبریال له یوه چاسره په همدې اړه خبرې کولې ،که څه هم موږ د هغه په خبرو نه پوهېدو ، خو د هغه لنډې - لنډې خبرې ترجمه کېدې .
هغه وویل: په دې کور کې یوه ډله ترهګر د جګړې د پلان لپاره راټول شوي وو ، زموږ استخباراتي سرچینو کشف کړل او مخکې له دې چې برید وکړي الوتکو تباه کړل .
موږ کله یو بل او کله سوزېدلې ځانګو ته کتلې او راډیو هماغه شان چالانه وه .

کابل ، د لیندۍ پنځمه ۱۳۸۵

یادښت :

دغې کیسې (غریب تنظیم) سوژه راته په ۱۳۶۸ کال کې پیداشوې وه ، خو هغه وخت ما لنډه کیسه نه پېژندله ، په ذهن کې مې وه او شاوخوا لس کاله وروسته مې ولیکله .

په ۱۳۸۳ کې رانه ورکه شوه ، دومره پرې خپه شوم لکه ډېر نږدې خپل چې له لاسه ورکړم ، خو اخر راسره ذهن یاري وکړه او له ورکېدو دوه کاله وروسته مې بیا له سره ولیکله .

غریب تنظیم

هسې خو پاکستان ډېرې سرې او شنې سیمې هم لري ، خو ، چې زموږ مهاجرو په برخه وچ سپېره ډاګونه او سپېرې دښتې رسېدلې وې ، نو ، چې اوس هم څوک د هغه ملک نوم واخلي ، په زړه مو ګرمي را ننوځي .

زموږ مرکز ، په همدغه شان یوه سپېره دښته کې و. مخامخ د وچ خوړ په غاړه سپېره ونه ، چې تندې له قده غورځولې وه ، ولاړه وه . شاو خوا یې ګور او اغزن بوټي په ځمکه خلم پراته وو .
دښته ارامه وه ، کله نا کله به دڅو خړو مرغیو ، چې په هواکې به یې وزرونه رپول غږونه ، راغلل .
مرکز په لویه خټینه کلا کې ،چې پر دیوالونو یې اغزن سیمان لګېدلي وو او لویه اوسپنیزه در وازه یې لرله ، جوړ و .
دې کلا ته به یواځې اسیزو(ISUZU) لارۍ د مهماتو او وسلو وړلو راوړلو پسې راتلې او کله — کله به د امر صیب لنډ کروزر ، هم مرکز ته راننوت .
نن ، چې څنګه د مازیګر لمانځه نه خلاص شوو ، همل‌ته په غوړېدلي پلاستیکي سترنجې راټول شوو .
یوه ، وویل : داڅو مه میاشت ده ، چې لکه لیوان په دښته کې پراته یوو ، خدای خبر !کورونو کې به مو څه حال وي ؟
بل غږ کړ : بېماره میرمن مې ، کور کې له بوډا پلار سره پرېښې ده ، خدازده که څوک ورسره پور هم وکړي ، پردی ملک دی .
زما خواته ناست ملګری ، چې تر دې دمه غلی و ، خوله پرانېسته : په خبرو څه نه کېږي ، کمکی اختر خو همدلته تېرشو ، لوی ته شل ورځې پاتې دي ، دا وار ، چې امر صیب راغی ، په یوه خوله ترې تنخوا غواړو .
موږ لا همدې خبرو کې وو ، چې پیره دار لویه در وازه پرانېسته او دامر صیب تورو ښیښو والا لنډ کروزر را ننوت .

په لاس کې يې تسبيح وې ، د تسبو له دانو څخه يې شونډې ډېرې خوځېدې ، ټول ورته ودرېدو ، هغه د لاس په اشاره د کېناستو هيله وکړه او بيا يې وويل :

افرين ! جهاد همدا تاسو په څېر صابرو ، او حوصله ناکو ځوانانو ته اړتيا لري .

زه پوهېږم ، چې له څلورو مياشتو راهيسې مو تنخوا نه ده اخيستې ، خو څه وکړم ؟ تنظيم غريب دی .

که تاسو دې ارامه دښته کې حوصله ونه کړئ ، نو په سنگرونو کې به مجاهدين د گوليو باران ته څنگه حوصله وکړي ؟؟

د امر صيب خبرو زمونږ ټولې غوښتنې په خوله کې وچې کړې .

هغه د وسلو ډيپو گانې وکتلې او بيايې سپېره دښته يواځې مونږ ته پرېښوده .

×××××

گرمي مخ په ډېرېدو وه ، بيرون سيوری نه و او په کوټو کې زړونو سستې کوله .

زمونږ يو ملگري خو بالکل د گرمۍ تاب نه لره ، کله ناکله به بېهوښه کېده هم .

نن شپه مو هغه ته په پکي وهلو تېره کړه ، لانده څادرونه به مو ورته په سر او پښو اېښود ل ، ټول ورخطا وو .

چې سهار چای ته راغونډ شوو ، يوه همدې ملگري ته لاس ونيو : دا کمبخت لکه چې ، مړشي . بل زياته کړه : نن د امرصيب د راتگ ورځ ده ، چې راغی نوره ورسره خبره سپينه وو ، ډيپو کې ، پکي ، جنراتورونه او تيل شته ، که تنظيم تنخوا ورکولو ته غريب دی ، نو دومره خو کېږي چې مونږ يو څو ساعته جنراتور چالان کړو .

د هارنډ غږ شو او بيا سمدلاسه دروازه په دواړو پټونو خلاصه شوه ، امرصيب مخ په مونږ راغی ، غاښونو کې وچکی واهه ، چې نږدې شو وچکې يې وغورځو او تسبيح يې له جيبه را وه و يستې :

د خدای بختورو ! ستاسو په دسترخوان خو وچه ډوډۍ شته ، د مجاهدينو به څه حال وي ؟

داځل ترې زمونږ يوه ملگري د خبرو تار ونيو :

امر صيب ! گرمي ته طاقت نه کېږي ، جنراتور ، تيل او پکي شته ، يواځې ستا اجازه په کار ده .

هغه په ږيره لاس راتېر کړ : تاسو د حضرت بلال (رض) له کيسو خبر يئ ؟ هغه جليل قدر صحابي و ، کفارو به د عربستان په ګرمو شګو لنډغر خملاوه او بيابه يې درنه تېږه ورته په ګېډه کېښوده . خو هغه بياهم له خپلې مقدسې عقېدې وانه وښت .

نيکبختو ! دا دښته له ميدان بدره ګرمه نه ده او نه تراوسه تاسو د صحابه کرامو په څېر په ګېډو پسې ډبرې تړلي دي.

دا جهاد دی او هغه هم د شوروي په څېر سوپر پاور سره . که تاسې دومره نازولي شئ ، فکر نه کوم که دا مبارزه نتيجه ورکړي .

هغه په يوه ساه ، د کربلا واقعه او بيا د يزيد پر وړاندې د امام حسين (رض) او دهغه د ملګرو مقاومت ، د هغوی ولږې او تندې بيان کړې .

امرصيب ، د سورت انفال څو مبارک اياتونه تلاوت کړل او لا يې ترجمه خلاصه نه وه ، چې يوه ملګري چيغه کړه : زر کوئ قدوس مړ کېږي .

ټول د هغه اوسپنيز چپرکټ ته ودرېدو ، هغه سترګې درولې وې ، رنګ يې تک ژېړ اوښتی و او له بدنه يې تېونه پورته کېدل .

امر صيب ، زړه نازړه د هغه پر ټنده لاس کېښود او بيا ، چې موړ شور جوړ کړ نو ، وې ويل : هغه سره دوه درې کسان موټر ته وخېژئ !

موټر ته په ختلو راباندې خپلې خولې يخې ولګېدې ، قدوس هم سترګې وغوړولې ، ورو — ورو په کې رنګ و چلېد .

له دښتې ووتو ، د موټر درزا غلې شوه ، شيبه وروسته له عمومي سړکه په يوه نری پخې لارې تاو شو .

در وازه بېرته شوه ، د در وازې خواته کوټې ته ننوتو : سره غالۍ په کې غوړېدلې وه ، پر توشکو او بالښتونو هم قالينې پرتې وې .

د مېز پر سر ، کوچينی جاپانی پکی اېښودل شوی و او له مخامخ دېواله سړه هوا را وتله .

امر صيب د څنګ ته ناست ميلمه پر اوږه لاس کېښود : خپله کوټه کې مې هم ايرکنډېشن او پکی دواړه لګولي ، عجيبه عادت لرم ، کله مې دومره ګرمي ور خطا کړي ، چې دواړه چالان کړم او کله بيا يواځې پکي ته هم ګوزاره کوم .

هغه لا هماغه شان خپل عادتونه بيانول ، چې کورکې شور شو او د هلئ کوټې اور واخيست غړ راغی ، په منډه ووتو ، امرصيب د ننه لاړ او موږ د حجرې خواته تيار سئ ودرېدو.

چې څنګه مې ښي لاس ته وکتل ، سيمي جالۍ راتاوه ، وه او د غټې زراعتۍ غوا مخ ته پراته شنه واښه د پکي شمال خوړول .

١٣٨٥ ، د ليندۍ ١٦ مه

کابل ، د زمانخان کلا

کـــوڼ

چې څنګه مې ور ببرته کړ او د خونې په دیواله مې ستر ګې ونښتې ، خو له مې پرې خلاصه کړه :
بابا! څه لټ د خدای یې ؟ دومره خو ناتوانه ، نه یې . له سهاره په دې یوه دیواله نښتی یې ، تر اوسه یې اخیر تمام نه دی . د کوټې له دیواله دې د برلین دیوال جوړ کړی ، بدبخته !
هغه یواځې د وره ببرته کولو په وخت کې سترګې را واړولې ، له دېواله د هغه مخ ډېر په ختړو لړل شوی و . ببرته یې مخ واړو ، د ګل مالې له مخه یې په لاس ختړه لرې کړه او بیا یې پر دیواله راکش کړه .
ما ور په ګرز سره پورې کړ او په زوره مې وویل :که تر مازیګره دې کار خلاص کړی نه و ، بیا راته په وره قدم کېنږدې .
که څه هم د هغه ګناه نه وه ، د دیوالونو پخڅې کږې وږې او نا وارې وې . هغه کې هم پخوانی زورنه و پاتې ، سپین ږیری شوی و ، خو ماته هم د مزدورانو کمی نه و ، هره ورځ به د وره مخ کې راته څو تنه د کار په تمه ولاړ وو .

او بل ما خپلې سپکې سپورې او هر څه اپلتې څکه بې پروا ویلې ، چې هغه په کلي کې په کوڼا ماما مشهور و او د کوڼا ماما لقب هغه ته دومره شهرت ورکړی و ، چې اصلي نوم یې له خلکو هېر و .
کله —کله به مې ، چې ډېر رد و بد ورته وویل او بیا ، چې به مې د هغه په سپینه تار —تار ږیره نظر ولګېد ، وبه شرمېدم ، څکه زه دهغه مخ کې لوی شوی وم . خوبیا به مې له ځانه سره ویل : هسې هم کوڼ دی نه یې اوري .

×××

شپه مې پخواني کور کې تېره کړه او سهار وختي نوي کور ته لاړم . سیده د هماغې خونې په لور وخوځېدم . چې څنګه ورنږدې شوم ، نو هغه له کوټې راووت ، په سره ګلداره دسمال یې ملا شخه تړلې وه او په ختړو ککړ سطل یې لاس کې و .

چې زه یې ولیدم سطل یې کېښود ، مخامخ خونې ته یې لاس ونیو ، سرمې ور دننه کړ ، ډېره ښه یې اخیر کړې وه .
زړه مې وې راځه مننه ترې وکړه او پرونۍ ښښنه ترې وغواړه ، خو دا کار راته د ځان سپکاوی ښکاره شو .
هغه زما سترګې خارلې او چې کله یې په کې د غوسې نښې ونه لېدې نو رنګ په کې وچلېد ، د شونډو له منځه یې ژېړ غاښونه ښکاره شول او بیا یې د خټو سطل پورته کړ .

هغه نن یو ساعت مخکې په کار پیل کړی و ، زه هم تر ډېره وخته ور سره ولاړ وم او د هغه کار مې کاته ، ښه په بېړه یې لاس خوځاوه .
د کونج دیوال یې نیمایي خلاص کړ ، ګل ماله یې کېښوده ، په خټو ککړ لاس یې جام له ګړي ډک او په سر یې را واړو .
غوښتل یې چې لږ ساه واخلي ، خو چې په ما یې سترګې ولګېدې ، چټک جګ شو او سطل یې بیا له خټو ډک کړ . زما سترګې لا هماغه شان په دېواله نښتې وې ، چې شاته مې درب شو او چې ځان ته مې وکتل ، نو جامې مې د خټو له خاپونو ډکې وې .
زر جګ شو او چې زما سپین کالي یې په خټو ولیدل ، په رپاشو. ما بیا سترګې پرې راوه وېستې : په غضب ککړ شې! کوڼ خو خدای (ج) کړې ، په دې سترګو دې څه بلاو لګېده ؟ او بدبخته ! هغه هماغه شان رپېده .
ما وې دادی پوره نهه بجې دي ، زه کور ته ځم ، کالي بدلوم او ځان سره د غرمې ډوډۍ هم راوړم ، که تر هغه وخته اخیر خلاص نه و ، بیا ګیله ونه کړې .
کور ته راغلم ، کالي مې بدل کړل ، چای مې وڅښه او چې کله د ساعت ستن په دولسو درېدله نو دیګ بخار ، کاسې او ډوډۍ مې راواخیستل روان شوم ، موټر مې د کلا مخې ته ودراوه ، شیان مې راښکته کړل ، د انګړ د منځ په سوپه کې مې په اوار ګیلم کېښودل او بیا مخ په خونه غلی ـــ غلی روان شوم :
هغه هماغه شان په بیړه لګیا و ، چې زما سیوری یې ولید ، مخ یې راواړو: ډېره خواري مې وکړه ، والله که مې دمه کړې وي ، دادی دوه لوېشتې ځای پاتې ، نور ختم دی .

ماغړ ونه کړ ، زړه مې نرم شو او بېرته ووتم . دستر خوان مې وغوړاوه ، کاسه کې مې ډوډۍ ماته کړه ، هر څه مې برابر کړل ، ور ناري مې کړې : ماما! راځه پرېږده يې! هغه له کوټې غږ کړ: ښه ده بچی کار هم تمام شو.

دده غږ نه و ، سم توپان و ، د شرم خولې مې پر بدن راماتې شوې . هغه راووت ، له ملايې دسمال خلاص کړ او باندې لښتي کې د مخ او لاسونو په وينځلو لګيا شو.

ما ته خپلې تېرې سپکې سپورې يوه ـــ يوه رايادېده . دواړو په يوه کاسه شروع وکړه ، هغه وويل : بچی! تا به جلا خوړلې وه ، ما سره به مزه درنکړي ، مزدور سړی يم .

خو زما سترګو د پورته کتلو وس بايلولی و . ډوډۍ مې په څه خوارۍ وخوړه ، دسترخوان مې ټول کړ ، د هغه پياله مې له شنه چايه ډکه کړه ، زړه مې غټ کړ: ماما! ما پرون څومره په زوره خبرې کولې ، يوه دې هم وانه ورېده ، نن دې اول غږ واورېد او بيا له کوټې راووتې ؟

هغه ماته ځير ـــ ځير وکتلې ، په ږيره يې لاس تېر کړ ، موسکی شو او بيا يې سترګې اخوا دېخوا وګرځولې :

ګله ! زه کوڼ يم ، بايد کوڼ وه اوسم ، خو ستا پرونۍ خبره دروغ وه . زه خدای نه يم کوڼ کړی ، ما ... غلی شو.

د زړه درزا مې نوره هم زياته شوه ، ماوې که په ځمکه ننوتم ، خو کار شوی و.

ښه شېبه دواړه غلي وو ، ما بيا فکر په ځای کړ :

نو چا کوڼ کړې ؟ هغه بيا څو ځلي له نظره تېر کړم : چې نه مې پرېږدې نو غوږ شه :

کله چې له بدې ورځې ، ماته خپل کلي کې د ناستې ځای پاتې نه شو ، نو ستاسو کلي ته په کډه راغلم ، ما نه هر څه پاتې شول خو يواځينی شی ، چې راسره و زما غيرت و .

دې کلي کې مې ډېرې تر خې شپې تېرې کړې ، په لومړيو وختو کې ، چې به چا کار ته بوتلم ، چې سپکه خبره به مې ترې واورېده ، نو کار به مې پرځای پرېښود او ترې روان به شوم ، خو تر څو ؟ ماشومانو ډوډۍ غوښته ، ونه شوه ، اخر مې ځان کوڼ کړ ، تر څو خلک راته بې غيرته ونه وايي ، اوس له هماغه وخته راهيسې راته خلک کوڼ وايي .

١٣٧٨ کابل

پنځه ډزې

د جلرېز د تکانې غر ، تورو وربځو داسې پټ کړی و ، تابه ویل کومې کونډې خپل ماشوم تر پوړنې لاندې نيولی دی .

کليوال ورخطا وو ، ټولو مخامخ غره ته کتل ، چا ويل که وربځه همداسې وي ، نو د باران امکان دی او که باران وشو ، نو سيلابونه به بيا ، خونې رنګې کړي .

خو څوک په دې باور و ، چې توره وربځه په پورته کېدو ده او بيا به د تېرو ورځو په څېر واوره پيل شي .

غرمه مهال ، د وربځې له خېټې لکه سپينې مچۍ واوره ورېدل پيل شول .

ډېر ژر ، د جومات مخه د کلي له خلکو ، چې د حسن علي د پنځه ډزي ټوپک په ننداره بوخت وو ، خالي شوه او د دعا په کولو نږدې حجرې ته ننوتل .

حسن علي له ډوډۍ خوړلو وروسته خپل ټوپک را واخيست ، د جيب دسمال يې پرې تېر کړ او بيا يې په خندا وويل : ماما ! دا هغه ټوپک نه دی ، چې اول به مو د خولې له خوا دارو ورغورځول ، بيا به لتو پسې ګرځېدو ، هغه به مو په څه خوارۍ د سيخ په زور ور تخته کړې ، پټاقۍ به پرې نصبه شوه او بيا به ډز ته اماده شو .

ماما ! دا د سترګو په رپ کې کار کوي ، له دې خبرې سره سم په حجره کې ناست کسان ، چې د ټوپک ليدلو لپاره راغلي وو ، حسن علي ته نږدې شول او دهغه ټوپک ته يې په څير — څير کتل .

حسن علي ، خپلې مخې ته ټوپک ودراوه او ګېټ يې ژر- ژر کشوه . له هر کش سره مرمۍ اخوا دېخوا غورځېدلې ، خلک حيران وو . حسن علي ، د ټوپک شا ژور راخلاص کړ او مرمۍ يې بېرته ځای پرځای کړې .

جعفر ، چې تر دې دمه يې ټوپک ته کتلې را وړاندې شو : څومره ځای پورې يې ګولۍ رسېږي ؟

حسن علي موسک شو او په اوږه يې ټپ ورکړ : څومره چې دې سترګې کار کوي .

مرتضی وويل : خير ، دا چې سړي سره وي ، نو ليوان پرې نه شي راتلی ؟

هغه په غرور وويل : ليوان خو لا څه ، چې د غره زمريان نه شي راتلی .

تر تېر مازیګره ، د حسن علي د ماما په حجره کې د نوي پنځه ډزي ټوپک په صفتونو خبرې روانې وې .
واوره درېدلې وه ، حجره کې ناست کسان بیا د — جومات مخې ته راووتل ، حسن په ښي لاس کې ټوپک او په چپ لاس کې یې د آس قیضه نیولې وه ، د خلکو منځ ته د خدای پامانۍ په نیت راغی .
خو د کلي سپین ږیرو خوښه نه وه ، یوه وویل : ډېر ځنډ واوره ورېدلې ده ، داوخت د غرونو وږي لیوان لارو ته راکوزېږي ، هسې نه چې ... !
حسن علي خبره ور پرې کړه ، ټوپک یې له اوږې راښکته کړ ، پورته یې کړ : دا ټوپک او بیا یې آس ته وکتلې : او دا اس ! د غرونو پړانګان خو دې راشي .
یو بل سپین ږیري وویل : ځوانه ! تور ماښام دی ، ترڅو کلي ته رسېږې ، نیمه شپه به وي ، تاته لیوان څه ښکاري ؟ او بیا هغه دا وخت ډله __ ډله ګرځي ، کوم یو به تررمۍ کې ژر وولې ؟
حسن علي ، بیا په خندا شو : بابا! ددې ټوپک له خولې سور اور بادېږي ، له ډز سره به یې لیوان څه ، چې ټول ځناور غرونه پرېږدي او بیا له همدې خبرې سره یې دآس قیضې ته ټکان ورکړ .
د آس له سومانو واورې بادېدلې او د سترګو په رپ کې له مخامخ غونډۍ پناه شو .
خلکو خپلو کې خبرې کولې ، چاویل : دا توره شپه ، په دې ژورو خوړونو کې له وږو لیوانو تېرېدل له امکانه لرې ده .
او چا بیا د هغه د ټوپک صفتونه کول . شېبه وروسته خلک یو- یو کورونو ته روان شول .
یوه سپین ږیري په تلو __ تلو کې وویل : حسن علي خپل آس او ټوپک ته ډېر غره دی ، خو خدای خبرکه روغ ورسېږي ، دا لیوان ماته معلوم دي .
بل وویل : بیداره اوسئ ! که ډزې مو واورېدې ، سبا ورپسې ورځو ، حتما به څه پېښه شوې وي .
لا خلک ویده شوي نه وو ، چې د ډز یو ډوب غږ راغی ، شېبه وروسته بل غږ وشو او بیا همداسې پنځه غږونه واورېدل شول .
د حسن علي ماما ورخطا له کوره ووت ، د کلي خلک یې راټول کړل ، ټولو وویل : اوس مو تګ ګټه نه لري ، هر څه چې شوي ، شوي ، سهار وختي به یې غم وخورو .

سهار وختي څو کليوال ځوانان له تورو او خپلو زړو ټوپکو سره په آسونو سپاره شول او د حسن علي د آس پلونه يې تعقيبول .
څو خوړونو څخه تېر شول او چې څنګه بل خوړ کې تاوېدل ، نو سره واوره ښکاره شوه .
ځوانانو ، قيضې را کش کړې ، په سپينه واوره سره ليکه غځېدلې وه او بيا د يوې تيږې څنګ ته سوری ګېډه ليوه پروت و .
څو ګامه وړاندې بل لېوه ، چې له وچلي يې ماغزه راوتلي و ، پروت و .
ښه وړاندې لاړل او چې څنګه د يوې لويې پرخې خواته ور نږدې شول ، يو وېرونکی اواز تر غوږو شو .
په آسونو سواره ځوانان ځای پرځای ودرېدل ، لېوه چې په ګېډه يې ګولۍ خوړلې وه ، تاو راتاو کېده او له درده يې چيغې وهلې . يوه ځوان دآس له سره په نښه کړ او غلی يې کړ .
نور هم وړاندې لاړل ، تور زين پر واورو پروت و ، ځلميان ورخطا له آسونو راښکته شول ، څو ګامه اخوا سپين غټ –غټ هډونه ، چې لا پرې څه ناڅه غوښه پاتې وه ، اخوا دېخوا پراته وو .
د ټولو پښې سستې شوې ، يو ځوان نور هم مخکې لاړ او له يوې ناڅاپې چيغې سره سم ، پر واوره را پرېوت .
نورو ورمنډه کړه او ټولو پاتې پنځه ډزي ټوپک او چرمي موزو ته ژړل .
کابل ، ١٣٨٤

سرې داېرې

په مدرسه کې مې دوهمه اونۍ په پوره کېدو وه ، خولا مې دزړه ملګرى نه و پيدا کړى . دا ځکه ، چې يو ازبېتوب مې خوښ و ، غلى به چېرته نا ست وم ، کله به مې کتاب کوت او کله به په خپلو سوچونو کې ورک وم . ماته خپلې تنها يۍ او زموږ استاد (شيخ) ته زما دغه عادت خوند ورکاوه .

دجمعې مبارکه شپه وه ، دماسخوتن له لمانځه ورو سته په عربي دعاووکې چې په (اللهم) پيل کېدې ، دعراق ، فلسطين ، کشمير ، چېچنيا او افغانستان مجاهدينو بريااليتوبونه وغوښتل شول .

د دعا له پای ته رسېدو نه ورو سته ، لسو — لسو طالبانو په خپله نا سته داېرې جوړې کړې .

شيخ زموږ داېرې پلو راغی ، ټول ور پورته شو و . د هغه لکه چې زه يې ښکار وم ، سترګې يې را باندې نښلولې وې . يو حديث او دانفال سورت څو مبارک اياتونه يې تلا وت کړل او بيا يې په بيت المقدس کې صليبي جګړې او هغه مهال په مسلمانانو شوي ظلمونه ، داسرائيلو په ټانګونو د فلسطينيانو کورونه ورانول ، دعراق دابو غريب او د ګو انتا نامو زندانونو د نه اورېدو نکلونه شروع کړل ، لهجه يې ورو- ورو جدي کېده او له خولې پرته يې لا سونه هم په حرکت را غلل .

ټول غلي وو ، يو نا څاپه شيخ ته مخامخ نا ست ملګري په لوړ غږ دالله اکبر ناره پورته کړه او بيا ټول داسې جذبو پسې وا خيستو ، چې که امريکايي ته ورته سړى موهم ليدلى وى ، نو سر موپرې الو څو .

شيخ ، زما پر او ږه لاس کېښود او څو شېبې يې را ته داسې کتلې ، چې په سترګو کې يې ما خپل مخ ليده . شېبه وروسته يې ، ګوتو ته فشار ورکړ او بيا دبارک الله په ويلو رانه روان شو .

نن شپه زه يوا ځې نه وم ، ټوله شپه کله په عراق ، کله په فلسطين او کله په افغانستان کې د امريکايي ځو اکونو مقابلې ته و لاړ وم ، خو دمقابلې توان مې نه لره . کله به مې وې را

ځه ! په یوه ټوپ کړه ، خو چې نتیجه به یې یوازې راته خپل مرګ ښکاره شو ، بېرته به غلی شو م .
په همدې چورتونو کې وم ، چې دالله اکبر سپېڅلې کلمې د جومات له لوړو منارو نه ، لکه سپینې کوترې په هو ا شوې .
نن ورځ مې ټوله دشیخ په انتظار کې تېره شوه ، ما سخوتن شیخ ، چې له سپینو پیڅو یې ټنډې پونډې ښکارېدې او د تسبو په اړولو یې شونډې خوځېدې ، زموږ خواته را غی .
خو دا ځل له کېناستو وړاندې یې ، له لاسه ونیولم او خپلې خونې ته یې ، چې د طالبانو له اتا قونو جلا جوړه شوې وه بوتلم .
دخونې په منځ کې ، شین جای نماز اوار و ، پر مخامخ دیوال د افغانستان نخچه ، چې په ډېرو برخو کې یې سرې دایرې وې ځړېدلې وه ، پر کوچینې میز ، چې دکټ وړاندې ایښې و ، قرانکریم او څو عربي رسالې ایښودل شوې وې . دچای له پیالې سره یې درې خرما راته مخ ته کېښودې او بیایې دتېرې شپې کیسې راته داسې وکړې ، ماوې که هرڅه په خپلو سترګو وینم .
شیخ ودرېد ، نخچې ته یې لا س ونیو او بیا یې ووې : د دریم خلیفه په وخت کې دلته داسلام مبارک دین را غلی ، خو اوس ... ژرېې بیا خبره پیل کړه : داسرې داېرې وینې ؟ دا د کفارو شتون ښیي او که تا غوندې ځوانان همداسې ارامه کېني نو ، ټوله نخچه به ترې ډکه شي .
دشیخ اتا ق ته تګ ، زما دهرې شپې دکار یوه برخه وګرځېده . کتا ب لوستل رانه پاتې شول او له نورو خلکو نه کرکه مې هم له پخوا زیاته شوه .
نن شپه یې چې اتاق ته لا ړم ، له چای څښلو وروسته را ته ښه نږدې کېناست او بیایې ووې : ما شاالله رښتیاهم ، چې تا دا فاني دنیا ښه پېژندلې ده ، ډېره بې وفا او هیڅ مینه ورسره نه ده په کار . اصلي دخوند او رنګ دنیا بله ده ، څو مره چې ژر کېدای شي ورتګ په کار دی ، خو هلته خالي لا س ورتګ ګټه نه لري ، قرباني غواړي او هغه هم داسې قرباني چې ملا یکې یې جنازه پر او ږو وا خلي .
او بیایې دهغې دنیا داسې صفتونه بیان کړل ، چې زه یې په تېر شوي عمر پښېمانه کړم .

پس له دې ما هره شپه نا ليدلي جنتونه په خوب ليدل او هره ورځ يې دورتګ په لټه کې وم ، ځکه ما مور او پلا ر په وړکوالي کې له لا سه ورکړي وو ، مينه او نا ز مې نه پېژندل ، ډېر رټل شوی او ځو رو ل شو ی وم .
دا جمعه شپه ، شيخ له ما سخوتن لمانځه نه وروسته جذباتي تقرير وکړ او بيا دخبرو په منځ کې يې غږ کړ : څوک دخدای په لا ره کې قربانۍ ته حاضر دی ؟
نورو ګوتې پورته کړې او زه ټول پورته شو م . شيخ ته زما پورته کېدو خوند ورکړ او خپلې خونې ته يې بوتلم .
له اوږدو خبرو وروسته يې وويل: ايا ته حا ضر يې ، چې دځو ورځو ستړي ژوند په بدله کې دايمي او له خو نده ډک ژوند واخلې ؟
له ځايه پورته شوم ، ماوې کوم دی ؟
هغه موسک شو او بيا يې دالمارۍ له شاه نه يو بيک را واخيست ، تور واسکټ يې ترې را ووېست ، د وا سکټ د ننه له يوې خوا شين او له بلې خوا سور لين را وتی و.

دلينونو له سرونو لکه ټيي ګوتې پلسترونه راتاو وو ، شيخ خپل کميس ووېست ، وا سکټ يې وا غو ست او بيايې پرې کميس وا غو ست ، دکميس له ګردنۍ يې دواړه لينونه را ووېستل :
چې کله ټا کل شوي ځای ته ورغلې ، له لينونو به پلسترونه لرې کړې ، دو اړه به يوځای کړې او بيا به له يو ډېر سره دا سې ځای کې ناست وې ، چې په خوب دې هم نه وي ليدلی .
ما ښه چل زده کړ ، خو ومې پوښتل : که لينونه کار ونه کړي ؟ وې خندل : تا يواځې نه لېږو ، بل نفر به درسره وي او بيا يې يوه وړه ا له ، چې خدازده دبشر دحقونو په کوم مدا فع ملک کې به جوړه شوې وه ؟ را ووېسته او زياته يې کړه : هغه به دغه سره تکمه کېکا ږي او کار به وشي .
دا ځل يې راته دوه درې وړې رسالې چې په اردو ژبه ژباړل شوې وې راکړې ، په دې رسالو کې دهغو فلسطيني او عراقي تنکيو ځوانانو عکسونه وو ، چې ځانمرګي بريدونه يې کړي وو .
د دغو رسالو لوستلو او دعکسونو ليدلو زما جذبې نورې هم را وپارولې .
يو ه شپه له لمانځه مخکې ، دشيخ خونې ته لاړم ، رساله مې پرمېز ورته کېښوده : زه له دې ځوانانو کم نه يم ، ژر لا ره را ښيیه !

هغه په دې خبره څو ځلې ما شاالله تکرار کړه ، او بیا یې یو بل ځوان سره مخ کړم .
په سبا له اوږده مزله وروسته ، چې ټول دغرونو منځ کې و ، یو نا شنا سیمې ته را ورسېدو ، له لرې دغه سیمه خړه او له تیږو ډکه وه ، خو داسې ځایونه په کې جوړ وو ، چې هیڅ ګومان پرې نه کېده . له دې سیمې به هر تیاره ماښام له هماغه ځوان سره را ښکته شوم ، شپه به مو بازار کې تېره کړه او بیابه په ښارکې په موټرسا یکل ګر ځېدو .
نن ورځ ډېر و نه ګرځېدو ، وختي هوټل ته راغلو ، له ډوډۍ وروسته پرېکړه وشوه ، چې باید په وخت ویده شم او سبا په جوړېدونکې غونډه کې خپله وظیفه سرته ورسوم .
واسکټ مې وا غوست ا و له هماغه ځوان سره دغونډې ځای ته لاړم ، ګڼه ګوڼه وه . یو — یو کل سری ، چې تورو عینکو یې سترګې پټې کړې وې ، ګوته په ماشه ولا ړ و .
دخلکو منځ ته ننوتم ، یوه لړزه را باندې را غله ، ورو مې پټو لاندې ، له لینونو پلسترونه لرې کړل . کله مې سترګو ته نالیدلي جنتونه راتلل او کله مې شاو خوا ځوانانو ، بوډاګانو او ماشو مانو ته کتلې ، حیران وم .
ښکلي ا و ښایسته جنتونه راته د دې تر خه ژوند په بدل کې ورو- ورو بدرنګه ښکارېدل او د دومره خلکو دوژنې په مقابل کې جنت ګټل راته یوقېمار ښکاره شو.

نه پو هېدم څه وکړم ، لینونه مې ببرته پټ کړل او په را وتو شوم ، په لرې ولاړ ملګري مې سترګې ونښتې ، را باندې پوه شو ، لا دخلکو له منځه را وتلی نه وم ، چې غړز شو ، له غړز سره چیغې شوې او زما له خولې همد اسې چیغه ووته ، چې د هوټل ټول مسا پر را باندې را تاوو شول .

کابل — ۱۳۸٤ د زمري ۱٦ مه

دمړي په جيب کې

چې څنګه يې تابوت کلي ته ورساوه ، يوه ګونګوسه شوه ، هرچا خپل کارونه پرېښودل او د تابوت په لور يې را منډې کړې .

تابوت دخلکو په منځ کې پټ شو ، ټول ترې را تاو ، وو . يو دبل پر اوږو لاسونه اېښودل او دسر په ښورولو يې تابوت ته کتلې .

خپلو منځو کې خبرې پيل شوې :

چاويل : څو مره په تمه وو ، موږ وې دا به خداى ډاکټر کړي ، ښار ته به دناروغانو له وړلو بې غمه شوو داخو يې .. .

چاوې : دا زړه و ، که تيره ؟ څنګه يې داسې چناري ځواني خاورې ايرې کړه .

بل غبر کړ : زموږ د ناروغانو به خداى مل شي ، زه يې بل څه ته ځورېږم : درې کاله يې دکوژدنې شوي وو ، خسر به يې همدا ويل ، تر څو يې فاکولته خلاصه کړې نه وي واد ه نه ورکوم .اوس به څه کړي ؟ دا ځوانيمرګ خو بل ورور هم نه لري .

پلا ريې چې تر دې دمه اوتر- اوتر کله تابوت او کله اسمان ته کتل ، دخلکو له منځه را ووت .

ټولو دهغه خولې ته کتلې . څو کرته يې شونډې راټولې کړې خو دغږ پر ځاى به تر ې چيغه ووته .

ښه شېبه غلى و ، بيا يې وويل : ورونو! نن زمادځوى په ۱۷ کلنې خوارۍ خاورې واوښتې . زه نور هيڅوک نه لرم ، زوى مې رانه روان دى ، خو هغه زه يوازې نه پرېږدم ... نه ، نه څنګه خاورو ته لاړ شي ، تاسې ووايئ ، دا د خاورو وړ دى ؟

خلکو يو بل ته حيران – حيران کتل خو ، له خولې اخ نه خوت .

هغه نه لکه چې ، اصلي خبره هېره وه ، بیا یې سکوت مات کړ : وروڼو! په ډېره خوارۍ مې پرې سبق ویلی و ، لاس مې نه ور رسېده ، که له هر چانه یې پور کړی وي ، ورته ... هغه نور رانه خاورو ته ځي ....

پاتې خبره یې په چیغو کې ورکه شوه .

خلکو په یوه خوله (زموږ له خوا بخشش دی) ناره وکړه .

تابوت یې دڅو شېبو له پاره انګړ ته دننه کړ ، دکلا دېوالونه چیغو داسې لړزول تا به وې بیا ، ب ۵۲ الوتکو ترورستانو پسې را خیستې او په (سهوه !) کې یې دچاله کورنه لنبه پورته کړې ده .

خدای خبر امنیتي کسانو دهغه په وژلو کې کوم نوی تکتیک تمرین کړی و ؟ ټول تک شین اوښتی و ، له تابوت نه وینې څڅېدې .

په څه خوارۍ یې دمور او خویندو له منځ نه تابوت را ووېست او دجومات مخ ته یې کېښود .

ملا صیب ، د هغه په شنه اوښتي تندي لاس کېښود ، دهغه بې روحه شونډې داسې راټولې وې ، تابه وې دخپلې وژنې دعلت پوښتنه کوي .

ملا صیب ، ناستو کسانو ته مخ را واړو :

وروڼو ! که څه هم دا پاک شهید دی ، ځوان و ، دعلم په لاره کې و ، خو داسې ښکاري چې دفعتا نه دی وژل شو ی ، و هل ټکول یې ډېر خوړلي ، کېدای شي خبرې یې کړې وي ، ښه به داوي چې غسل ورکړو.

تابوت یې غسل خانې ته وردننه کړ ، پلار یې په وینو سره کورتۍ او کالي ترې ووېستل ، د کمیس له جیبه یې سوری کارت او سره کاغذونه راووېستل .

دکورتۍ په دننه جیب کې یې لاس ورښکته کړ ، جیبي کتا بچه یې لاسته راغله ، په منځ کې یې په وینولړلی د لیک پاکټ ایښی و ، له پاسه پرې لیکل شوي وو ، (دخپل مهربان پلار په مطالعه)

لاسونه یې ولړزېدل : پلاردی درنه ځارشي زویه ! دیوال ته تکیه ودرېد ، په رېږدېدلو ګوتو یې پرانیست :

ډېر مهربان پلار ، ګراني مور او ګرانو خویندو ته سلامونه ، وړاندې کوم .
زه تردې دمه روغ او جوړ یم . (ددې جملې په لوستلو موسکۍ شو خو چې په غسل خانې یې نظر ولګېد له سترګو یې لکه دمحصلینو وینې اوښکې وبهېدې .)
زړه یې غټ کړ او بیا یې لو ستل پیل کړل :
ګرانه پلا ره !
ډېرې سختې دې تېرې کړې او لا تېروې یې ، خیر دی داد ی امتحانونه مو په شروع کېدو دي .
وخت کم پاتې ، که خدای کول ، ډېر ژر به له درانه بارنه خلاص شې ، ماهم بېځایه عمر نه دی تېر کړی ، ډېرې شپې مې رنې تېرې کړي دي .
رښتیا پلاره ! که سپین سترګی درته نه ښکارم نو یوه خبره کول غواړم او هغه داچې : که کله مې مور د خسر کورته لاړه نو زما (...) ته دې ووایي چې ...
که هرڅومره یې کاغذ سترګوته نږدې کړ او سل خواري یې وکړې ، نوره جمله یې ونشوه لوستی . دجملې پاتې توري لکه د د همزنګ دسړک په څېر په وینو لړل شوي وو.

۱۳۸۲ ، ۸ ، ۲۹ کابل ، میرویس میدان

یادښت :

په ۱۳۸۲ کال د روژې په مبارکه میاشت کې د کابل پوهنتون محصلینو د یوې مظاهرې په ترڅ کې د خوړو ، د ښه والي غوښتنه وکړه ، مظاهره وروسته په تاوتریخوالي واوښته او نږدې امنیتي ځواکونو پرې بې رحمانه ګولۍ وچلولې .

خانداني

يواځې دمخامخ ودانۍ په دويم پوړ کې به تر ډېره نا وخته رڼا وه ، له دې دوه پوړيزې ودانۍ به تر نيمې شپې له خندا ګانو سره يو ځاى دټوخيوغړونه راتلل . کله ناکله به (د درېش !) قوي غږ هم په ورانو کوڅو کې تا و راتاو شو او بيا به سرو سکروټو په کنډرو ديوالونو خولې خښې کړې .

زموږ خونې تياره وې ، خو دانګړ پرسر داسې سرې لنبې تېرو بېر کېدې ، لکه له لرې ، چې په کوم اباد هېواد کې دشپې له خوا دلويې لارې نندارہ کو ې .

کله به لنبې زموږ دکور له سره تېرې شوې ، دمخامخ غره پرځوکه به ونښتې ، د غره تيږې به له وېرې لکه واړه ماشو مان لاندې کلي ته په منډه شوې او کله به زموږ کورته په نيمه لاره راپرېوتې .

په اولو شپو کې به دهرې لنبې له راپرېوتو سره ، دچيغو غږونه هم پورته شول ، خو ورو- ورو دا غږونه ورک شول .

په دې کوڅه کې يواځې زموږ کور پاتې و او هغه هم د مخامخ دوه پوړېزې ودانۍ په تمه . دلته امنيتي پوسته وه ، هغې ته به مو وخت ناوخت ډوډۍ او چرس لېږل او خپل کور مو پرې ساته .

کور مو نوى جوړ کړى و او هغه هم دکلي دځمکې دخرڅون په بيه ، پرېښودل يې راته ګران و او دلته چې به چا کله کور پرېښود ، په هماغه وخت به يې مخ ته غټ موټر ودرېدل ، در وازې ، کړکۍ او حتې دديوالونو سيخان اودبرېښنا لينونه به يې هم ترې بار کړل .

نن شپه ، سر ماښام نه داسې پرله پسې ډزې پيل شوې وې ، چې له ځمځې راوتل ګران و ، ټول په همدې وړه ځمځه کې چې دجګړو له ويرې مو په انګړ کې جوړه کړې وه راټول وو . دماشومانو په غوږونو مو لا سونه ايښي و و ، کله به له غږز سره سپينه رڼاشو ه ، چيغې به شوې ، خو ډېر ژر به بېرته تياره شوه .

تېر ماسخوتن ډزې غلې شوې ، راووتو ، دلوګيو او بارودو بويونو مو دماغونه سوزول ، چوپه چوپتياوه ، دکوڅې سپيان چې تر دې دمه جګړه ماروته ګوته په غاښ وو ، په غپايې چوپتيا ماته کړه .

کوټې ته ننوتو ، د کړکيو پلاستيکونه شلېدلي وو .

ور له خپل درشل نه وتلی و ، د درواز مخوته خاورې پرتې وې او ماشو مان له سړو اوار رپېدل .
مورمې ژر ډوډۍ تیاره کړه ، کوچنیانو وخوړه او په بړستنو ننوتل ، چې موږ ته یې کله تیاروله ، نو له نږدې پوستې دخندا داسې غږونه راغلل ، لکه تېرې ډزې چې د واده د ورا وې .

موږ دالیکن په تته رڼاکې ، دیوبل سپېرو مخونو ته وکتل ، خو هیڅا سره ځواب نه و .
شېبه وروسته کوخه کې دپښو دربهار شو ، لامو ډوډۍ نیمایي ته رسولې نه وه ، چې دربهار بام ته وخوت او د پښو له دربا سره ټکاری هم شروع شو .
ټولوتیاره چت ته سترګې نېولې وې ، یودم مې ورور سر ټیټ کړ ، پرسترګويې لاسونه کېښودل اوپزه یې کش کړه .
شېبه وروسته ، په کاسه کې خاورې تویه شوې ، حیران وو ، الیکن مو ورجګ کړ ، پرسریې خاورې ورتویه شوې ، نږدې و چې ګل شي او بیا سمدلاسه چت نه رڼاښکاره شوه .
ورور مې په منډه برنډې ته ووت ، غږیې کړ : څوک یې ؟ په غبرګواوازونو دخندا غږ راغی ، خاوره هماغه شان توېدله .
له ګېټ وهلو سره یوځای په قهر وویل شول : دچاپه کار کې څه کار لرې ؟ په ژوند په تنګ یې ؟
ورور مې بلې خبرې ته خوله جوړوله ، چې مورمې راکش کړ او په خوله یې ورته لاس کېښود .
یوتن راټوپ کړ ، مورته یې راته دټوپک میله ونیوله ، ټېله یې کړه اوبیا یې وویل : ددې سپین سرې ازار نه وېرېږم که نه ... ولا حوله ولا... شیطانه کور دې وران شه ...
اوبیایې زیاته کړه : تاسو دا خندا ګانې وانه ورېدې ، زموږ قو ماندان صیب نن شپه ستاسو د پوستې قوماندان په قېمار کې دپولۍ ترق ته کېناو ، غریب ته هیڅ پاتې نه شول.
ډېر عذر او زارۍ یې وکړې ، اخر د قوماندان صیب زړه نرم شو ، خانداني سړی دی او یواځې ستاسو دکور په دستکو کړکیو او دروازو رضاشو .

کابل ، دقرغې بلا کونه ۱۳۸۳ — دوړي ۲۰ مه

بې تصويره

په ټول ښونځي کې په انګرېز مشهور و ، په اوله کې دا نوم پرې مور ايښی و ، وروسته دومره په خولو وګرځېد ، چې حتی يو نيم ښونکي به هم د حاضرۍ اخيستلو پر مهال د (نور) په ځای د انګرېز نوم اخيست .

نور ، به تل ځان سره ټولګي ته ډيکشنري ، د انګليسي ګرامر کتابونه ، ډول ــ ډول اخبارونه او مجلې را وړلې او ، چې کله به کوم ساعت خالي و ، نو د ټولو غوږونه به يې پرې وخوړل .

نن ، چې ځنګه د تاريخ ښونکی له ټولګي ووت ، نور د تختې مخ ته ودرېد ، تخته يې وډبوله : که غوږ نيسئ ، ترڅو بل استاد راځي ، اول به درته ننني درس په انګليسي ترجمه کړم او بيا به درته د شپې خبرونه .

يوه غبر کړ : سمه ده انګرېزه ! شروع يې کړه

بل ووې : خپل منتر مه پخوه .

شپږ اوه هلکان ووتل ، نور ټول ورته کېناستو .

د تاريخ درس يې ټول په انګليسي تکرار کړ او بيايې د تېرې شپې د بي بي سي لنډن ــ لنډن خبرونه هم وويل .

چې څنګه يې خبرونه خلاص کړل ، استاد راننوت ، دی ژر پر څوکۍ کېناست ، خو استاد ، چې هر څه يې اورېدلي وو ، هغه يې بېرته را پاڅو.

استاد ، لومړۍ د انګليسي ژبې په ارزښت خبرې وکړې او بيا يې نور ته مخ واړو :

ګوره نوره ! که ته خپله علاقه همداسې وساتې او لوړې زدکړې هم په همدې ژبه کې وکړې يو وخت به خپل ولس ته ډېر خدمتونه وکړي .

د دنيا ټول علوم په انګريزي کې دي ، که ته يې خپلې ژبې ته را وژباړې داڅومره لوی کار دی .

زموږ سترګې همدا تاسو غوندې ځوانانو ته اوړي ،ور ځ په ورځ کمزوري کېږو ، همدا تاسو ياست ، چې زموږ ځای به نيسئ .

×××

چې کله له دولسم ټولګي نه فارغ شوو ، بیا مو یوبل سره ونه لېدل ، زه خو داسې خوارۍ او مزدورۍ پسې ورک شوم ، چې عالي تحصیلاتو ته هیڅ وزګار نه شوم .
یوه ورځ یوه چوک کې د کار موندنې لپاره ولاړ وم ، چې کله به کوم واړه موټر هسې هم زموږ خواته بریک ونیو ، مزدورانو کې به ورک شو او چې کله به د کومو پاکو جامو سړی زموږ خواته رانږدې شو ، ټول به ترې راتاوو ، شو ، هغه به په څه خوارۍ رانه ځان خلاص کړ او بیا به موږ بېرته خپلو ځایونو کې و درېدو .
په چوک کې مزدوران ورو- ورو کم شول ، طالع منديوبل سره کار ته لاړل او نور بېرته خپلو ځایونو ته ستانه شول .
پوره لس بجې شوې ، ماته هم کار پیدانه شو ، د اسمان شین مخ یو ناڅاپه وریځو خړ کړ او بیا سمدستي څاڅکي شروع شول .
څادر مې له ځانه را تاو کړ ، ورو ورو وخوځېدم ، مانه څوګامه لرې یو بل سړی پټو کې تاو ولاړ و ، څاڅکي تېز شول ، دی مخ په ما را روان شو ، و درېدم ، ما لا سم ذهن ته راوستی نه و ، چې پر اوږه یې راته لاس کېښود ، : هلکه ! دلته څه کړې ، ماژر غبږ ور خلاصه کړه : انګرېزه ! په خیر ، په خندا شو ، وې لادې هېر نه یم ؟
دواړه روان شوو ، هغه ویل : ماله دولسم ټولګي وروسته ، په خپله خوښه د انګلیسي ادبیات ولوستل .

- ښه نو اوس ښه پوخ انګریز شوې .
- تراوسه دې شوخي نه ده ورکه شوې ؟
- ښه نو اوس دلته څه کوې ؟
- ټول استادان راته وایي ، چې ماسټري واخله ، اول نمره فارغ شوی یې.
- ښه نو ، د مزدورانو چوک کې یې اخلې ؟
- له خندا وروسته یې اسوېلی وکړ ، راځه لانده خیشته شوو ، دوکان کې به کېنو هرڅه به درته ووایم .

زموږ په ورتګ لومړی دوکاندار خوشحاله شو ، خو چې سودا مو ترې وانه خیسته ، زړه یې تنګ شو ، موږ لا خبرو کې وو ، چې په تند غږ یې وویل : ګېټ اوټ (Get Out !)

د دکاندار څنګ ته ناست ځوان ، چې په کیڼ لاس کې یې تور بنګړی چې په اسانه یې د لاس له پوټکي سره توپیر نه کېده اچولی و ، د سګرټ له لوګي سره یې یوځای له شونډو خندا را ووته ، ښه په کرس یې وخندل او بیا یې وویل : سیټ صاب ، د امزدوران په انګریزۍ څه پوهېږئ ؟

سور بانکس لرګی یې ور وړاندې کړ ، په دې یې پوه کړه .

موږ یو بل ته وکتلې او بیا له دوکانه راووتو .

باران درېدلی و ، لا له سړکه تېر شوي نه وو ، چې یوه کوچنی سوزوکي کار مو مخې ته ودرېد ، یو چا له ښیښې لا س را ووېست ، ورمنډه مو کړه .

هغه وویل : چوک کې مې مزدوران پیدا نه کړل ، تاسو کار نه کوئ ؟

لا یې بله خبره کړې نه وه ، چې موټر ته ختلي وو .

هغه وویل : اول دغه ماتې او روغې خښتې سره جلا کړئ او بیا داشګه کورته ننه باسئ .

لاسي کراچۍ او بېلچې یې راکړې او لاړ .

د سترګو په رپ کې له خښتو وزګار شوو ، اوله ریړۍ (کراچۍ) مو له شګو ډکه کړې وه ، چې دی بیا راغی ، داخل ورسره د ۱۲ _۱۳ کالو په عمر ماشوم هم و .

دی یواځې له موټره راښکته شو ، د چایو ترموز یې له دوه وړو پیالو او قابونو سره راوړ .

یوه – یوه خړبخونه مایع مو ، چې نه پوره چای و او نه شېدې ، وڅښلې او بیا مو کار پیل کړ .

هغه خپل زوی ته ، چې تراوسه یې د موټر له ښیښې څخه موږ ته کتلې غږ کړ : ساجد! او بیایې ورته د چای د لوښو وړلو امر وکړ .

ماشوم ، جي ډې ډي ، وویل او بیا له موټره راکوز شو . کتاب یې سترګو ته نیولی و ، ورو- ورو را روان شو ، د کتاب پر پښتۍ په انګلیسي تورو غټ څه لیکل شوي وو ، څنګ ته مو ودرېد ، کتاب یې له سترګو لرې کړ ، په یوه لاس کې کتاب او په بل لاس یې د مخې وېښتان شاته واړول.

د نور سترګې په کتاب ولګېدې ، بېلچه یې کېښوده ، ور وړاندې شو ، خو هغه یواځې دکتاب پوښ ور وښود او بیایې وویل :

ساري ، خان صیب ! دا د انګریزۍ کتاب دی ، تصویرونه په کې نشته .

۱۳۷۹ ، د لړم ۱۲ مه
کابل ، کارته اریانا

سره لوپټه

موټر وان شېبه په شېبه له خريلي مخ نه په دستمال خولې وچولې او چې کله به يې لاس وزګار شو، نو په مخامخ لګېدلي بټن به يې ګوته ټينګه کړه ، له هارنډ سره يوځای به يې ځای پرځای موټر وغراوو او له دې سره به کلينر ، نارې کړې :

بارو بار ، روان ګاډی ، شبقدر له ، ډېرۍ له ، ناګمان له ، هلئ شابئ...

ځو ځلې ورپورته شوم ، خو چې ګرمي به پسې واخېستم ، بېرته به راکوز شوم .

داځل کلينر ، څو تنه په کشولو تر بس (موټر) را ورسول .

ماوې هسې نه ، په دې سره ګرمۍ کې رانه ښيښې خواته ځای ځوک ونيسي ، له هغوی مخکې شوم او پرڅوکۍ کېناستم .

دسګرټ دلوګي له امله مې له ښيښې سر وېستلی و، چې پر اوږه مې لاس کېښودل شو او بيا سمدلاسه يې وويل : په ګاډي کې راله ميرات مړی ولتی راځي ، دادښيښې خوا راله پرېږده .

دهغه د وچلي په ګونځو کې خولې تاوېدې راتاوېدې ، مهين سپين کالي يې ، په ټټر ټينګ نښتي وو او شيبه په شېبه يې د خولې له لارې ساه اخيسته .

ځای مې ور پرېښود ، موټر ورو- ورو له چارسدې اډې ووت او لارې ته سيخ شو .

شمال دسپين ږيري خولې وچې کړې ، رنګ په کې وغوړېد او بيايې مخ را واړو :

ايمان دې نصيب شه ځوانه ! که ځای دې راکړی نه وای ، بېړه مې غرقه وه او بيا يې دخبرو تار پسې وغځاو : پخوا دا لارۍ بسونه نه وو. ښه مې ياد شي ، چې پلار سره به ښاريې ته ټنګه کې راتلم ، په ساعتونو مزلې به مو کولې .

خو يره ! رښتيا ،چې داسونو غوړو کې دجنت هوا لګي ، نه به مې زړه خرابېده او نه به ستومانه کېدم .

هغه مهال دومره ګرځېدل هم نه وو ، په مياشتو مياشتو به له کلي نه وتو .

نن سبا خو زموږ ماشومان هر ورځ کلي نه ښار ته ، سکولونو ته راځي .

دهغه وخت سفر کې که داکسيډنټ خطره نه وه ، خو نورې بلا خطرې وې .

لاره کې به ځناور و ، شوکې به وې او...

بله خبره يې لا پيل کړې نه وه ، چې داسې غلی شو ، تا به وې ژبه يې ودرېده ، دواړه لاسونه يې په سترګو کېښودل او بيا يې سر ښکته واچو .
موټر دګڼه ګونې له امله د ناګمان پر پله ورو ـــ ورو روان و ، لاندې اوبه په مستۍ وې او د سرې هوا لورينه يې کوله .
له هغې خوا نور موټر راغلل او زموږ بس څه شېبه دپله پرسر ولاړ پاتې شو .
ماکله دسيند له مستو څپو ، چې يوبل کې ورکېدې ، خوند اخيست او کله به دسپين ږيري چوپتيا د حيرانتيا په څپو لاهو کړم .
هغه هماغه شان غلی و ، ماهم پوښتنې ته زړه نه ښه کاوو .
شيبه ورو سته موټر له پله تېر شو او بيا له لږ ځنډ وروسته هغه سر راجګ کړ ، غوږو کې يې ګوتې کېښودې : توبه ، خدايه توبه .
د پوښتنې جرئت راته پيداشو :
بابا ! څه درباندې وشول ؟

- هغه ساه واخيسته : دهمدغه سيند له غمه خو ښارته زړه نه ښه کوم .
- ولې ، سيند کې څه خبره ده ؟ له دې وړاندې خو هم پر سيند راتېر شو و .
- په ننوتلو سترګو کې اوښکې وځلېدې ، لستونې پرې راتېر کړ او بيا يې وويل :
- ځوانه ! داسې مې ياد شي ، لکه پرون ورځ . د لس دولسو کالو په منګ به وم ، له پلار او څو نورو کليوالو سره ښارته راتلم ، داپول هغه مهال دلرګيو و ، اوبه همدغه شان مستې او په څپو وې . موږ نه لږ وړاندې دوه ډلې يوبل ته مخامخ ولاړې وې او په خپلو کې سره غږېدل .

يوه تن څنګ ته ولاړې نجلۍ ته ، چې سره لوپټه کې لکه جنډه رپېدله ، لاس ونيو :
دادی ، مال مو درته وسپاره ، حساب خلاصوه .
هغه د روپو وړه غوټه ورکړه ، ده لا شمېرلې نه وې ، چې يوه غږ کړ : هلئ ، چې وتښتېده !
له دې خبرې سره سم ورپسې دچاړو په لاس ډله جوړه شوه .
ډېر غږونه يې پرې وکړل خو د نر لور ونه درېده .
د پله سرته راورسېده او بيا ترڅو دوی ور رسېدل ، هغې له يوې چيغې سره ور ودانګل .
څو ځلې اوبو سرته کړه ، بېرته به پرې واوښتې . موږ دسيند په غاړه منډې شروع کړې .

خو نور مو يواځې دهغې سره لوښه ليده ، چې دماتې بېړۍ په شان اوبو ټه او ښکاره په مخه کړې وه .

کابل ، ميرويس ميدان

۱۳۸۲

د دښتې په منځ کې

له راتګ سره یې ټول هک پک په خپلو ځایونو ودرېدل . د ټولو سترګې دهغه په مخ و نښتې
.

ده هم ، شېبه په شېبه هریو له نظره تېراوه ، دانګړ په منځ کې د تېرې شوې ویالې له غاړې میانه قدې ښځې دیګې او کاسې د صابون له ځګه ډکې پرېښودې ، لښتې کې لاسونه کنګال کړل او دده په لور را روانه شوه .

د هلک په سترګو کې اوښکې وځلېدې ، غږ یې کړ : مورې ! هغه دوه ګامه وروسته شوه ، ده بیا ورنارې کړې ، هغه نوره هم شاته لاړه ، دکوټې دیواله ته تکیه شوه :

زه ، مور ! دچا مور ؟ نه ، زه خپل بچي پېژنم ، هغه ټول دادی ولاړ دي او دا ....!

بیا یې هماغه اواز له غوږونو تېر شو . خپلو ولاړو بچیانو ته یې وکتل : زه د دوی موریم ، او داغږ د دوی له خولو نه راوځي .. بانه یې سره ورغلل :

په یاد مې شو ، زه دبل چا مور هم یم ، خو هغه له دولسو کلونو راهیسې نادرکه دی ، دنیامې ورپسې چاڼ کړه ، خدای خبر دحیات الله هډوکو به کومو سپېرو خاورو خوړلي وي ؟

دې لا ترخو بله خبره زړه کې نه وه تېره کړې چې ، هغه غږ کړ : زه حیات الله یم ، ستا زوی
..

هغه نوره هم حیرانه شوه ، لکه له یوې اروا سره چې غږېږي ، خو حیات الله رانږدې شو او بیا یې هماغه ناره وکړه .

اواره رپېدله ، دهغه دکوچینوالي ګڼ تصویرونه یې ، یو په بل پسې د زړه له سترګو تېر شول .

حیات الله نورهم رانږدې شو ، په ژړایې وویل : خو زه ستازوی یم کنه ؟

چې ځنګه یې خوله ببرته شوه ، سترګې پرې شکمنې شوې ، غبرګه یې ور خلاصه کړه ، هغه هم دواړه لاسونه د مور غاړه کې واچول ، ښه شېبه دواړو په چیغو- چیغو وژړل ، ښکل یې کړ او بیایې د ټیکري په پېڅکه سترګې ور وچې کړې .

تر ونې لاندې کټ کې کښېنا و   او خپله ورته مخامخ په څمکه کېناسته : کله چې به ستا د پوښتنې لپاره چېره تلم ، ټولو به راته لیونۍ ویلې ، او پټ - پټ به یې ډول -ډول خبرې کولې .

د هغه د ښو څوکو ته   اوښکې راغلې ، لاس یې پرې را تېر کړ او بیا یې ښه شېبه پاس د ونې ګورو ښاخونو ته وکتل.

ورونه ، خوېندې او خپلوان ترې راتاو وو ، دی هماغه شان حیران کټ کې ناست و او کله کله به یې د سترګو لاندې یو بل ته کتل . ډېرې څېرې ورته نوې وې ، مور یې بیا ورغږ کړ: ښه نو ،چې ژوندی وې دا دولس کاله دې مور نه یادېدو ؟ زمور خو درپسې د سترګو تور سپین شو ، اخرولې ؟
د هلک ستونی ډک شو او له لږ ځنډه وروسته یې ، د ژړا له بدرګې سره ووې : مور د داسې دښتې په منځ کې نه وو ، چې ... نوره خبره یې په ژړاکې ورکه شوه .

ناست کسان نو ر هم کټ ته وخښېدل ، ټولو د ده خولې ته کتلې . ښه شېبه غلی و ، سترګې یې راپورته کړې ، اخوا دېخوا یې وکتل او بیا یې د مور مخ ته سترګې برابرې کړې :
کله چې دوم ځل ، له کوره مدرسې ته تلم   ، په (شبقدر ډېرۍ) کې سروېس ته انتظار وم ، په همدې وخت کې یوه سپینه والګا مې تر څنګ ودرېده ، یو چاغ برېتور سړی ، چې په سپینو کالیو یې تور واسکټ اغوستی و راکوز شو ، له جېبه یې څه راوښکل ، ما لا ورته سم کتلي نه و چې ، مخ ته یې راوړاندې کړ او بیا نور په ځان نه یم پوه شوی.
خدای خبر ! څومره وخت به وتلی و ، خو چې کله په هوښ شوم په سترګو مې ترږمۍ وه ، څومره چې مې پرانېستې څه مې ونه لیدل ، پوه شوم چې پلستر شوې وې ، په زړه مې سره هوا راننوته ، د سړي خورو کیسې را په زړه شوې ، لاړې مې خوله کې وچې شوې ، څومره چې مې کوښښ کاوه خبره رانه ، نه وته ، لږ وروسته مې فکر په ځای کړ ، په زاریو مې پیل وکړ.
خو غږ مې چا نه اورېده ، چیغه مې کړه او له چیغې سره سم مې له مخ شړق پورته شو او بیا یې راته خوله په یوه شي وتړله .
پس له دې   مې یواځې د موټر هارنډونه او کله ناکله د خلکو غږونه اورېدل.

ورو- ورو دا غږونه هم ورک شول ، صرف د خپل موټر د ماشین شور و. د موټر ګړبهار وار په وار زیاتېده. څلور پنځه ساعته مزله نه وروسته موټر ودرېد ، د دروازې له ګړپ سره انګړ ته ننوتو ، ور پورې شو. له سترګو او خولې یې راته پلسترونه لرې کړل ، اوبه یې راکړې ، شاوخوا مې سترګې وغړولې ، اول خو مې په سترګو تیاره وه او بیا چې ښې شوې نو یواځې جګ- جګ دېوالونه ، چې پر سر یې اغزن سیمونه تېر وه ، راښکاره شول .

د انګړ قبلې خوا ته درې لویې او کیڼ خواته یوه وړه کوټه وه ، ماته یې د لاس په اشاره د کوټو خواته د تلو امر وکړ ، دی خپله ووت او دروازه له باندې خوا نه وتړل شوه .

زړه نا زړه مخامخ کوټې ته لاړم ، هلته درې وړې نجونې او پنځه زما په عمر او یا لږ واړه هلکان وو ، مخ ته یې کپسولونه خرئ و او دېخوا دوه وړې - وړې رشې ولاړې وې .

یو ځای یې کپسولونه خالي کول او له بل ځایه یې ډکول ، زما په لیدو یې له لاسونو کپسولونه وغورځېدل ، راپورته شول . ټولو راکتلې ، خو زه یواځې د یوې نجلۍ او دوه هلکانو په ژبه پوهېدم ، زه حیران ولاړ وم او دوی ته مې کتل ، همدې وخت کې یو هلک چې له ماهم ووړ و ، راپورته شو ، څنګ ته مې راغی ، غلی کېناست ، سترګې یې سرې شوې او بیا یې چیغه کړه. نورو غلی کړ ، د چا په ژبو چې پوهېدم ، هغو کیسې پیل کړې ، چا وې زما کال وشو ، چاوې زما دا دویم کال دی او هغه چې ژړل یې د هغه دا اوله جمعه وه ، د هغه اوښکې هماغه شان روانې وې ، سلګۍ یې وهلې موږ هم ښه وژړل.
ماز یګرمهال بیا د دروازې غږ شو ، موږ ژر په کار پیل وکړ ، دوه ، درې کسان چې له خولې یې لوګي جګېدل له خو کارتنونو سره راننوتل ، زموږ کوټې ته راغلل او د مخامخ هلک له مخه یې د څپېړې شرق پورته کړ : تر اوسه مو دومره کار کړی ؟؟
او بیا یې له یوې مخې د ټولو مخونه په څپېړو تک شنه کړل. سترګې یې برګې کړې: ګورئ ! که دا کارټنې مو تر سبا خلاصې کړې نه وې ، سرونه درنه کټ کوم! ظالمانو دا خو موڅه د پلار کور نه دی .

مورړ په دې لوی انګړ کې پرته له پاس شنه اسمانه او د کلا له خړو دېوالونو ، نور څه نه لیدل او بې له خپلو ژړاګانو مو نور د هېڅ شي غږ نه اورېده.
لا جمعه وتلې نه وه ، چې یوه نجلۍ او درې نور هلکان یې راوستل ، نجلۍ ډېر ژړلې ، کوټه کې یې واچوله ، وریې ورپسې وتاړه ، درې څلور ساعته وروسته یې راووېسته ، ژړایې غلې شوې وه ، خو له سترګو یې لا هماغه شان اوښکې روانې وې .
اوله شپه یې وه ، ویده شوه ، شېبه وروسته مې ورو ګونګوسه تر غوږ شوه ، ورنږدې شوم ، سم یې په خبره نه پوهېدم ، یو ناڅاپه یې د مورجانې غږ په زوره له خولې وواته او بیا یې چیغه کړه . ټول په خپلو ځایونو کېناستو ، رڼا مو بله کړه ، ټول ترې راتاؤ شو.
 مورې! دا وخت ماته ، هم رایاده شوې ښه په زوره - زوره مو وژړل .
- مور دې درنه ځار شي زویه !کیسه کوه .
هغه د اوبو له جامه دوه درې غړپه وکړل ، په خوله یې لاس راتېر کړ او بیا یې شروع وکړه:
هغه شپه مو رڼه تېره کړه ، سبا مو بیا وختي په کار پیل وکړ ، وختونه تېرېدل ، مورړ به هملته ځای په ځای ناست وو ، له کپسولونو به مو دوا خالي کوله او له پوډرو به مو ډکول.
 دوی به یوه شپه بله شپه وچه ډوډۍ ، سودا او هم د کپسولونو کارتنونه راوړل او له دې ځایه به یې له پوډرو ډک کپسولونه وړل.
نجونو به هم مورړ سره کار کاوه او هم به خوارانو دېګ کاوه ، ډېرکلونه تېر شول ، ږیرې مو راغلې ، خو د باندې ځای مو ونه لید.
 یوه ورځ یې زمورړ له ملګرو نه یو هلک او دوه نجونې چې له څو ورځو ناروغه وې ووېستې .
 بله ورځ ټوپک په غاړه سړی راننوت ، یو ګام راوړاندې شو او په غوسه یې ووې: ګورئ ! هغو کارنه کاوه ، سرونه مو پرې کټ کړل اوس به یې په هډونو سپیان خولې ګرځوي ، که تاسو کار ونکړئ ، د تاسو سرونه هم کټ کوم .
 مورړ ټول له ډوډۍ پورته شو او د کپسولونو په کارتنو ونښتو. هغه په کرس وخندل: ډوډۍ خورئ خو کار درنه پاتې نشي .
دا وار ، چې ماز یګر مهال ور بېرته شو او موټر د انګړ منځ ته راننوت ، زه تیار له کوټې د باندې راوتلی وم . ور خنګه ورغلم ، له موټره یوه چاغه ښځه چې ښۍ اوږه کې یې توره چرمي بکسه ځوړنده وه ، راکوزه شوه ، ورپسې هماغه سړی چې په مورړ به ګرځېده د ښي لاس ګوته کې تمانچه تاووله راکوز شو. ښځه مخ په ما راغله ، زه هم ورنږدې شوم ، بې اختیاره مې وژړل

او بیا مې ورته په ژړا-ژړا کې ووې : ګورئ! تاسو هم بچیان لرئ ، زما دا دولسم کال دی ، اخر زه هم انسان یم ، واړه - واړه وروڼه خوېندې لرم ، مور پلار لرم د خدای (ج) لپاره !
هغې ښه شېبه ما ته کتلې خو زما سترګې نه وچېدې ، رانږدې شوه ، پر سریې لاس راتېر کړ: غم مه کوه ، زه مې خاوند ته وایم .
زه هملته ولاړ وم ، سړی له کوټې راووت او موټر ته وخوت ، ښځه هم ور پورته شوه ، ښه شېبه دواړه سره لګیا وو ، سړي ښیښه ښکته کړه ، راغبر یې کړ ، په منډه ورغلم ، ښیښې نه مې سر دننه کړ ، ورویې ووې! ګوره چې څوک درنه خبر نشي په دې دروازه غلی راوخېژه.
وریې بېرته کړ ، ورپورته شوم ، هغه بیا له موټره کوز شو ، له هماغې دروازې چې زه راختلی وم راوخوت او له راختلو سره یې زما پزې ته بوتل ونیو. نور پوه نشوم او چې کله پوهېدم نو په یوه ښایسته کوټه کې ناست وم ، مخامخ تشناب کې مې ځان ووینځه ، نوې کالي یې راکړل ، سړی او ښځه دواړه راخنګه راغلل ، د چای کوچنۍ پیاله یې راته مخکې کېښوده ، وې ویل : ته ډېر طالع من یې ، موږ هیڅا سره داسې نه دي کړي ، ته وارخطا کېږه مه ، څو ورځې صبر وکړه موږ هم ستاسو کور ته ځو ، هه دا څو روپۍ اوس واخله .
چې کله دوی له کوره ووتل لږ وروسته ما هم دوه خپلې کړې دوه پردۍ .

د حیات ستونی ډک شو ، شوندې یې په غاښ کړې ، اوږده ساه یې راښکله : زه خو راغلم ، او بیا یې چیغه کړه ، په ژړا - ژړا یې ووې : خو زما ملګري به اوس هم ددښتې په منځ کې حیران — حیران ناست وي .

کابل پل هارتل ، دافغاني سرې میاشتې ټولنې مرکزي کتابتون ۱۳۷۷

بې ځـــــوابــه

دمني سرې سيلۍ له ونو پاڼې رژولې وې ، ساړه باد دهغوی لغړ او سپېره ښاخونه لکه زمو ږ خوار ولس په خپلو منځو کې په جنګ اچولي وو . دکلي مشران دجو مات اخوا څنډې ته چېرته چې دباد مخه بنده وه ، پيتاوي (لمر) ته سره غونډ ناست وو. خو موږ لا د نن په څېر ناتوا نه ، نه وو . په يخ مو پروا نه راتله ، ګرد خط مو ايستلی و او په منځ کې مو ورته چا ر مغز ايښي وو.

د مشرانو دخبرو غږ مو اورېد ، له خبرو نه يې خندا ډېره وه اونوره هم ډېرېده .

لو به مو بس کړه ، دهغوی په لور روان شو و ، مجيد ديواله ته جو خت ولاړ و ، ترپټولاندې سينې پورې ټينګ څه نيولي وو او دنورو خولې دهغه لورته له خندا وازې وې .

يوه غږ کړ : ښه نوکر يې موندلی ،دا وايه چې ډوډۍ خو در باندې نه پخوي ؟ بيا دخند ا هر شو ، ابل سر له پټو راو وېست : يو ځان شر موي او بل ... که ځوی وای بيا هم يوه خبره ، په تا څه سخته ده چې لور ځان سره ګرځوې ؟

مجيد ټولو تـه وکتلې اوبيا يـې غږ کړ : ګورئ ! ظالمـانو ! زړونـه مو نـه خوږېږي ؟ څه ګلالي زامن مې وو ، خو چې دخدای رضا نه وه رانه وايـې خيستل . په خپلو لاسونو مو راسره خښ کړل ، لور ا وزوی چا راښکلی او بيا زه خو ټوله زندګي کې ايکه يوه لور لرم او هغه هم دا سې لور ، مخ يې ورته له پټو راوويست : هغې تورچنګ بانه له سترګو پورته کړل ، لمريې سترګې وه برېښولې ، په شونډو يې موسکا خپره شوه اوبېرته يې سر دپلار پر سينه کېښود .

ناست خلک ټول دهغه مظلوميت او ددې ما شومې ښکلا منتر کړل ، چپ شول او مجيد مخ په کور روان شو .

د نرګس کوچنۍ پښې دتک راتک جوګه شوې او په ځينو کارونو کې خپل وس له مور سره مر سته هم کوله .

مجيد چې بـه کلـه دهغې پـه وړولاسـونو کې لوټکه (کـوزه) ولـيده ، رنـګ بـه يـې وغوړېـد او سترګو کې به موسک شو .

نن شپه يې تر ډېره خنګ ته کېنولې وه ، سترګې څو ځلې خوب پټې کړې خو دده تر ې زړه نه مړېده بېرته به يې ويښه کړه .

اسویلی یې وویست ، میرمن ته یې مخ راواړو : سلیمې ! وطن کې نورې شپې نه تېرېږي ، څه چې مو زده و ، هغه ارزښت نه لري . ته خو خبره یې ، سبا روان یم ، خو تا ته ایکي یو امانت پرېږدم .

منم چې له ما تا ته ډېره ګرانه ده ، خو بیاهم ډېر اتیاط پرې کوه ، بې ځایه لو بو ته یې مه پرېږده ، هسې نه خدای مکړه .... ستونې یې ډک شو ، په ویدو یې شکل کړه او بیا خپل ځای کې وغځېد .

سبا چې څنګه نرګس له خوب نه پورته شوه او دپلار په خالي کټ یې سترګې ونښتې ، په منډه مورته راغله ، خو هغې په اخوا دېخوا خبرو تېر وېسته.

سلیمې ، چې به کله ورته دکوم کار وویل ، د خاوند خبره (ډېر اتیاط پرې کوه ..) به وریاده شوه ، بېرته به یې ورغږ کړ :څه لورې ! ته کېنه ، زه خپله ورځم .

ټو ل کارونه یې په خپل سر ا خیستي وو ، خو ونه شوه دا څو یمه ورځ وه چې کورکې خس خلاص شوي وو . وړه لوریې له نورو کلیوالو نجونو سر ه خاشاکو ټولولو ته ولېږله ، تر ډېره ځایه یې ورپسې دبام له سره کتلې ، هغه له مخامخ غونډۍ واوښته .

زړه یې اوارډېېده ، غرمه شوه ، کله به بام ته وخته ، کله به یې دانګړ دروازې ته ورمنډې کړې ، دخاوند خبرې ذهن ته تلې را تلې .

بیا بام ته وخته ، په مخامخ غونډۍ یې سترګې نښلولې وې . شېبه وروسته یو ډوب غږ دغونډې له سرنه راوا وښت ، په منډه له بامه را ښکته شوه ، کله به بام او کله دروازې ته تله ، ځمکې ځای نه ورکو .

دماسپښین د اذان غږ شو ، بیا بام ته پورته شوه دکلا شاته یې غږونه واورېدل په منډه را کوزه شوه ، لا دانګړ وره ته نه وه رسېدلې ، چې دواړه پټې بېرته شوې .

کلیوال له کټ سره راننوتل ، دانګړ منځ کې کېښود . حویلی له ښځو ډک شو ، هغې دلور له مخه ځادر پورته کړ ، د دواړو کوچنیو لاسونودبندونو پر ځای یې سپینې لتې تاوې وې ، د یو ې سترګې ځای یې پاغوندې نیولی و او بله سترګه یې پلستر وه .

چیغه یې کړ ه : نه دا زما لور نه ده ، دنرګس سترګې داسې نه وې ، داهغه نه ده اوله دې سره په ځمکه را و لوېده .

کلیوالې ښځې پرې را ټولې شوې ، یوې یې سر غېږ کې کېښود : ګوره خورې ! اوس هم دخدای شکر دی ، که په خپل وخت یې روغتون ته نه وی رسولې ،ترې خلاصه به وې .

هغه ښه شیبه غلې وه ، دخاوند خبرې په زړه را واوښتې ، یودم یې په کټ منګلې ښخې کړې ، زه به څه ځواب ورکوم ، هغه په ما ډېر سپارښت کړی و ، وایئ کنه ، څه ځواب ... ؟

ښځو یو بل ته کتلې ، ټولې غلې وې ، هغه یې له کټه لرې کړه ، نصیحتونه یې ورته پیل کړل .

دلور لیدل نورسلیمې ته دخوشالۍ خبره نه وه ، په لیدلو یې او ښکې بهېدلې ، نرګس هماغه شان بې هوښه پرته وه کله به یې غږ کړ : دا څنګه توره شپه ده ، ریکن ولګوئ ! هیڅ نه وینم .

××××

مورې ته دا خبر له وطنه را غلي یو کلیوال ویلی و . له دې پس مو هره ورځ په کورکې په همدې اړه خبرې کېدې . نن مې بیا په دې اړه مور لګیا وه ، لا په همدې خبرو کې وو ، چې ور وټکېد ، یو بل ته مو وکتل ، خو سره و مو نه پېژ ندل ، دپاتې کېدو ټینګار مې وکړ ، هغه زما دمشر ورور پو ښتنه وکړه ، د حجرې ور مې پرانیست . هغه وې ، زه دهاشم اوښی یم ، خورزه مې راو ستې ، شیر پاو هسپتال کې بستر ده .

مورته مې دهغه په اړه ووې ، هغې ژر وویل : زمورږ ، چې په کې بحث و ، دهما غې ماما دی .

سودا مې نوره هم زیاته شوه ، د چایو پتنوس مې ورورړ ، هغه ټوله کیسه وکړه ، نور جګېده ،ماوې نه ، نن شپه به همدلته یې .

هغه وې : دامو دویمه جمعه ده ، ایله اوس مو کور پیدا کړ . ځمه ، هلته به راته خور او خورزه دواړه په تمه وي ، نن مو خارجوي ، شپې ته همدلته را ځو .

هغه له حجرې ووت او زما سودا یې نوره هم زیاته کړه ، دنرګس دکو چینوالي خبره مې سترګو ته وړاندې — وړاندې کېدله .

کورکې مې دهغوی دراتګ ووې او زه په منډه بازارته لاړم .

هغوی لا نه وو را غلي ، راتګ ته یې ټول په تمه وو ، دموټر له هارنډ سره سم د دروازې د زنګ غږ را غی ، په منډه ووتم ، ور مې ببرته کړ ، هغه حجرې ته لاړ او دایې مور له اوږې نه نېولې وه ، کورته یې دننه کړه کټ کې وغځېده ، سپینه پرده یې پرې اواره کړه. سلیمې ترور ، مې دمور پر اوږه سر کېښود ، ښه یې وژړل ، خو هغه لکه چې پوره په حال نه وه ، کله به یې بې منګلو لاسونه له پردې راووېستل ، مخ به یې اخوا دېخوا واړو ، ببرته به غلې شو ه.

هغې دخپلې لور کيسه پيل کړه ، مشر ورور مې دنرگس له ما ما سره په حجره کې نا ست و ، څو کرته پورته شوم ، خو تګ ته مې زړه نه کېده ، بېرته به کېناستم ، هغې کيسه خلاصه کړه ماته يې مخ راواړو : اسده ! تا خو نرگس ليدلې وه او بيا يې په چيغه وويل دا هما غه نرگس ...

مور مې بيا ترې پوښتنه وکړه ، هغې ووې : دواړه لاسونه يې بندونو کې پرې سوي ، يوه سترگه يې وتلې ده ، خودا بله ، دخدای فضل ده ، ټپ يې جوړشوی ، سبا ترې پټۍ لرې کوي .

دچای پياله يې کېښوده ، په مخامخ غټه هنداره يې سترگې نښلو لې وې ، ټول غلي وو ، يوازې راډيو وه چې غږېدله .

يو دم له راډيو ديوې امريکايي مېرمن اواز ، له ژړا سره راووت ، ټول ځير شوو ، ددې ميرمنې خاوند دکويټ په جگړه کې ، چېرته چې يورا نيمي وسلې کارول شوې وې ، برخه اخيستې وه ، ددې دنوې پيدا شوې لور پر مخ دهمدغو يورانيمي وسلو ا غيز شوی و او پر مخ يې دوه ، درې تور دا غونه پيدا شوي وو.

هغې په ډېرې خواشينۍ او ژړه غونې غږ وويل : که سبا مې لور په هنداره کې خپل داغونه وگوري اورانه وپوښتي څه ځواب به ورکوم ؟

دنرگس مور په اوتر نظر خپلې لورته وکتلې او بيا يې مخا مخ هندارې ته سترگې واړولې ، ولړزېده ، دنرگس په سينه يې سر کېښود او داسې چيغه ووېسته ، چې دټولو پښې يې سستې کړې .

۱۳۷۸ — ۹-۱۸ — کابل دفتح الله کلا

شرمېدلی

په موټر کې ناست کسان د یوبل غوږونو ته نږدې شول ، پټې خبرې تبا دله شوې ، منځ کې پرده ځوړنده شوه . ښځې خو له مخکې چادریو کې پټې وې . پردې نه دېخوا نرانو هم دسرونو پټول پیل کړل ، ږیر و کې ږمنځې وهل پیل شول او هرچا کوښښ کاوه ، خپله ږیره له نورو اوږده وښیي .

هریوه دسترګو لیدلی حال بیانوه ، چا به وې : پرون یې یو نفر د سرتورۍ په (جرم) له ژونده بېزه ګار کړ .

بل به غږ کړ : خدای مو ترې ساته ، پرون یې دبازار منځ کې یو ځوان په ډېرو وهلو بې هوښه کړ ، بلا دُره په لاس کسان ترې راتا و وو ، له هر وار سره به یې ورته همدا ویل : په سنت موکدو شر مېږې ؟ بیا ږیره لنډوې ؟ او ....

دموټر دمنځ دروازې څنګ ته پر څوکۍ ناست ځوان ، دهرې کیسې په اورېدو سره ټکان خوړ ، رنګ یې زېړ شو ، کله به یې ځادر له ځانه تاو کړ ، بېرته به یې لرې کړ ، په ږیره یې ډېرې هڅې وکړې خو اوږده نه شوه .

د هغه لا هماغه شان لاس په ږیره کې و ، چې موټر ودرېد ، دوه ږیرورکسان چې ول —ول لنګوټې یې په غاړه کې پراته وو ، دره په لاس را پورته شول .

اخوا دېخوا یې په راوتلو سترګو وکتلې ، په هماغه زلمي ، چې دیوه سپین ږیري تر څنګ الوتې رنګه ناست و ، نظر ولګېد .

لاس کې یې دره په حرکت راغله ، سترګې نورې هم را ووېستې ، چیغه یې کړه : او بدبخته را پورته شه !

هغه ځان غلی کړ .

درې والا په ږیره لاس را تېر کړ ، ور وړاندې شو ، لاس یې پورته کړ : تاته وایم ! او کونه ! دپیغمبر پر سنتو شر مېږې ؟ پورته شه چې اسلام در وښییم .

هغه لا عذر ته خوله جوړه کړې نه وه ، چې له اوږې یې دوړې پورته شوې ، په دوتنو یې له موټره ښکته کړ .

په هغه لکه دګاډۍ اس ، دقمچینو باران جوړ و .

موټر کې ناستو کسانو پټ – پټ ورکتلې ، خو چا کې دویلو جرئت نه و .
دخنګ ناست سپین ږیر ی ورښکته شو ، په زاریو یې پیل وکړ ، ونه شوه .
اخر یې په دواړو لاسونو کې دعذر په خاطر د درې والا مبارکه ږیره ونیوله ، هغه په قهر ، سرته ټکان ورکړ خو ږیره یې دبوډا په لاس کې پاتې شوه .

کابل – علوم اجتماعی
د ۱۳۷۵ کال ، د وږي ۲۰ مه

کاکل

دکوټې پر مخامخ دیواله د عکسونو څو چوکاټونه کتار ځړېدلي وو ، ددغو چوکاټونو په منځ کې یو له نورو لوی و. په چوکاټ کې رنګه عکس بند و ، عکس کې هغه شنې سترګې داسې پرانیستې وې چې ، هر نا ست کس ګومان کاوو ، چې ده ته ګوري .

هغه شونډې په ورې موسکا بېرته کړې وې او د مخامخ غاښونو څوکې یې ترې ښکارېدې .
له سپین مخ نه یې ژېړه پټې ږیره راتاوه وه ، ښې پلو یې سره بخو ن وېښتان اړولي وو او داسې ځلېدل ، تا به وې دشړشموټو ل بوتل یې پر ې اړولی دی .
سپین ږیري انور اکا ، کله عکس او کله زما څنګ ته ناست ملګري ته کتل ، ټول غلي وو ، اکا پیاله کېښوده ، دهغه پر او ږه یې لاس کېښود او بل لا س یې مخامخ عکس ته ونیو .
لا س او شونډې یې دواړه رپېدلې ، خو خبره یې له خولې نه راوتله .
یودم پورته شو : بچی ! هغه هم تا غوندې دوېښتانو شوقي و ، خو... سلګیو پسې وا خیست .
شیبه وروسته یې عکس راکوز کړ ، دپټکي شمله یې پرې را تېره کړه : ده ته لکه چې ، خپل مر ګ معلو م و ، له عکس نه دوه ورځې وروسته یې سر وخوړ .
له سترګو یې څو څاڅکي دچوکاټ پر ښیښه ولوېد ل ، خو هغه ته لکه چې د خپل پلار ژړا بې مانا ښکاره شوه ، هماغه شان موسک و .
موږ ټول غلي وو ، واړه زوی یې ترې چوکاټ کش کړ ، یو بل ته مو وکتل او بیا ورو- ورو له خونې ووتلو .
سبا دلو ی اختر ورځ وه او موږ کلیوال دخپل دود له مخې له سهار لمانځه وروسته هدیرې ته روان شوو.
دخپلوانو قبرونو څنګ ته درېدلو او دعاوې مو کولې .
چې څنګه مو د دعا لپې پر مخ را کش کړې او دبل قبر په لور وخوځېدو ،ملګری مې ټکنی شو او بیا یې مخ را واړو :
د ده د قبر خو لا دو ه کاله نه دي شوي او بیا په کې سوری شوی .

ما وې دچا ؟

- دشاه محمود قبر ښییم .

له دې سره ماته پرونی ورځ را یاده شوه او ټول عکس مې سترګو ته ودرېد .

ور وړاندې شو م ، سر خواته یې سوری شوی و او دلمر وړانګه ور ننوتې وه .

زړه مې غټ کړ او له سوري مې وچ بوټی لرې کړل ، لړزې ونیولم ، خو زړه مې نه صبرېده ، سر مې ورټیټ کړ :

سپینې کوپړۍ نه لاندې اوږده هډوکي جلا — جلا پراته وو. دهغه ټول غاښونه داسې ښکارېدل تا به وې په موړ خاندي ، خو د شونډو درک یې نه وو.

دکوپړۍ څنګ ته یوه توره غوټه ښکاره شوه ، ښه ورځیر شوم ، هماغه غوړ کا کل و خو

خاورو یې ځلا اخیستې وه . کابل — دزمان خان کلا

۱۳۸٤ د غبرګولي ۲۳ مه

نیمګړی اثر

چې ځنګه دعامه کتابتون ځنګ ته له موټره راکوز شوم ، په استاد مې سترګې ولګېدې ، ګامونه مې چټک کړل او لا د پوړۍ نیمايي ته نه و پورته شوی ، چې ور ورسېدم .
هغه په یوه لاس کې له څرمنې جوړه ژېړه دوسیه (فایل) نیولې وه ، بل لاس یې پر دېواله اېښوده او په احتیاط یې ګام ورسره پورته کاوه.
زه هم ورپسې ورو — ورو روان وم ، چې اول پوړته ورسېد ، مخې ته یې ورتاو شوم ، چې ځنګه یې راباندې سترګې ونښتې ودرېد . عینکې یې لرې کړې ، دتندي دګونځو خولې یې پر دسمال وچې کړې او په موسکا یې وویل :
دا ستاسو زلمیانو غم مې ارام ته نه پرېږ دي .

— خدای دې له غمه وساته ، استاده ! کوم غم ؟
— ټوکه مې وکړه ، غم نه دی . که په یاد دې وي تاسو ټولو ؛ خصوصا تا به هروخت ویل ، چې یو ښه تاریخ ولیکه . ماهم ستاسو په خوښه دا درې میاشتې کېږي چې کار پیل کړی دی .

هملته کېناست ، دیواله ته یې تکیه وکړه ، خپلې دوسیې نه یې کاغذونه راووېستل :

ګوره ! تراوسه مې دغه کتابونه ، رسالې او خطي نسخې د ماخذونو لپاره ټاکلي او نورو پسې ګرځم .
ما ، دماخذونو ټول سرلیکونه ، چې په پښتو ، فارسي ، عربي او انګلیسي ژبو لیکل شوي وو ، له نظره تېر کړل .
ماوې : استاده ! دا خو پوره اتیا شمارې دي ، په نورو څه کوې ؟
- نه ، زه غواړم چې دا ځل ښه دقیق او مستند تاریخ ولیکم ، کېدای شي دا زما اخري اثر وي او نور راته ژوند دلیکلو مهلت رانه کړي . که ژوندی پاته هم شم ، سترګې مې ورځ په ورځ له کاره وځي .
- استاده ! خدای دی ستا سیوري زموږ له سره نه کموي ، ته موږ ته هرڅه یې .
هغه مې دکتابتون تر سالونه بدرګه کړ او بیا ترې را ووتم .

×××

پوهنځی رانه په دریم صنف کې پاتې شو ، دمونوګراف لپاره راټول کړي کتابونه مې بېرته ملګرو ته وسپارل ، خپلې خوارۍ او غریبۍ پسې ورک شوم .

کله وزګار ، څه موده مې په بټۍ کې ښختې وهلې ، کله مې موټر خالي کول او په اخره کې راته په یوه کور کې کار پیداشو .

کور جوړ و ، یواځې یوه خونه په کې نوې جوړېد له . د کور څښتن هرساعت راباندې ګرځېده او هره ورځ به یې ویل : خان صیب ! دا لایبرري (کتابتون) جوړوم . ښه کار به کوې ، چې ژر جوړه شي .

له سره مې دسمنټو ټاټکی کوز کړ او سمدلاسه مې بل خالي ټاټکی را واخیست او له کوټې را ووتم ، ده چې له لرې نه څارلم غږ یې کړ .

نږدې به مې له سره ټاټکی غورځېدلی و ، ماوې : جناب ! سستي مې نه ده کړې ، دادی بیا روان یم .

موسکی شو : ستا ایمانداري راته معلو مه ده ، راځه !

بیاهم شکي وم ، او هغه دبیکارۍ ورځې رایادې شوې ، چې هوټلي په شړقنده باران کې له هوټله وویستم او په غوصه یې وویل : څه خیرات خو نه دی . دا دریمه ورځ ده چې په قرض یې خورې ، بې ایمانه کابلیه !

زه لا زړه نازړه ولاړ وم ، چې بیایې غږ کړ : ټاټکی مې کېښود او ور روان شوم . دکوټې وریې پرانیست او ورسره سم مې خولې پر بدن یخې ولګېدې .

پر مخامخ دیواله دمحمد علي جناح عکس ځړېدلی و ، کینې خواته پرښکلي مېز دځمکې برېښنایي کر ه ایښې وه ، دمېز پر سر داسې ګروپ ځړېدلی و ، چې رڼا ته یې توري څو چنده لوی ښکارېدل .

پر یوه بل مېز درې څلور ډوله عینکې ، چې دمطالعې ، لمر او دوړو د مخنیوي لپاره جوړې شوې وې ، اېښودل شوې وې .

دخونې په بل کونج کې انټرنټ سره وصل کمپیوټر اېښودل شوی و . ما لا ، دخونې نور څیزونه پوره نه وو کتلي ، چې له لاسه یې ونیولم ، پرده یې کش کړه او بیایې ور پرانیست :

دکوټې غولی له باندې ډېر روښانه و ، ټولې الماری له کتابونو ډکې وې ، هرې الماری ته جلا ګروپ لګېدلی و او ځای ــ ځای پر دېوالونو دنړۍ نخچې ځړېدلې و ې .
مخ یې را واړو : ګوره داهم ګوزاره کوي ، خو غواړم داځل یوه ماډرن لایبرري (modern library) جوړه کړم .
د لیکنو مېز ته یې راغلو ، یوه پاڼه یې ترې راجګه کړه او بیایې و پوښتل:
څنګه خط پړاو ولی (لوستلی) شې ؟
ما ژر په شګو سپېره لاسونه په کالیو وموښل او بیامې ترې پاڼه واخیسته . دا دده دیوې تازه څېړنیزې مقالې یوه برخه وه . ومې لوسته یوې جملې ته ډېر ځیر شوم ، سر مې پورته کړ ، په فکر کې لاړم .
غبړ یې کړ : څنګه ویل یې درته ګران شول ؟
ماوې نه ، خو په دې یوه ځای مې شک راغی .
هغه ټول له نظره تېر کړم او بیایې هغه عینکې چې نازکه ژېړ فرم یې و ، په سترګو کړې .
پاڼه مې هغه ته پر مېز کېښوده او بیا مې هماغه جمله ور وښوده ، ماوې :

کله چې په څوارلسمه صدۍ کې داستعماري او استثماري ځواکونو ترمنځ دهند او خلیج دنیولو سیالۍ روانې وې ، اول ځل المانیان نه ؛ بلکې پرتګالیان وو ، چې دهند او فارس خلیج ته ورسېدل .
او بل دا لاندې جمله ګوره ! دلته هم زه شکمن یم . زما په خیال په (۱۵۰٦ ع) کال کې چې الفونسوالبوکرک له کومې نخچې استفاده وکړه ، هغه د افریقایي سمندر پوه نه وه او نه یې نوم احمد بن وحید و . بلکې هغه دمشهور عرب سمندر پېژندونکي احمد بن مجید و ، چې دهغه په مرستې د البوکرک بېړیو دختیځې افریقا دساحلونو ، دفارس دخلیج ساحلي سیمو او د هند په ختیځو ساحلونو کې یې لنګرونه واچول ، دسوداګرۍ او ځینې نورې مهمې سیمې یې ونیولې .
هغه بیا زما سپېره مخ او له ګردونو ډکې جامې په شکمن نظر وکتلې او له ځایه پورته شو .

دمېز له جعبې نه یې تور فرم والا عینکې را وویستې ، انټرنټ ته کېناست ، د کتابونو فایل یې پرانیست او بیا یې هماغه کتاب ، چې ده ترې اقتباس کړی و ، پیداکړ .

شېبه وروسته دسکرین (دکمپیوټر ښیښه) پرمخ دکتاب هماغه برخه راغله .
سرېې وخوځو او بیا یې ورو سترګې راپورته کړې :
ستا تعلیم ؟
- هیڅ
- نه ، سمه خبره کوه .
- دنېستۍ له لاسه رانه دتاریخ د B.A دوره دریم ټولګي کې پاتې شوه .
- هغه څنګه ؟
- داخو زموږ د مشرانو برکت دی ، چې خپلو کې سره جوړ نشول او د سیالیو په اور کې زموږ تعلیم ، حیثیت او ابرو برباد شول .
سوړ اسوېلی یې ووېست ، شیبه وروسته یې سترګې پټې شوې او دخوب څپې یې زموږ مجلس ختم کړ .
څو ورځې مې نور هم همدلته کار وکړ او بیا چې کله ترې وطن ته راتلم ، څو تاریخي کتابونه یې راکړل .
څه وخت مې کور کې تېر کړ او بیا مې خپل سپین ږیری استاد پر زړه را وګرځېد او له دې سره سم مې دهغه ، هغه اثر ، چې ده پرې اته میاشتې وړاندې کار پیل کړی و ، په یاد شو .
نوره مې هم سودا زیاته شوه ، ماوې خامخابه له چاپه راوتلی وي ، له خپلو راوړو کتابونو سره ور روان شوم .
ور مې وټکو ، زلمي زوی یې نیغ دهغه خونې ته وروستم :
استاد دیواله ته ډډه وهلې وه ، مخکې ګڼ کتابونه او قلمي نسخې پرتې وې ، راپاڅېد .
راوړي کتابونه مې ورکړل ، لاس کې واړول را واړول ، کله به یې سترګو ته ښه نږدې کړل او کله به یې لرې کړل .
ماوې استاده ! کتاب خو به له خیره چاپ شوی وي ؟ خامخا به دوه ټوکه راکوې ، یو یې زه اخلم او بل هغه چاته ورکوم چې کتابونه مې تر ې راوړي دي .
له دې خبرې سره یې چت ته وکتلې او بیا موسک شو ، انبار کتابونو ته یې لاس ونیو .
لاس یې هماغه شان لړزېده خو ، له خولې یې غږ نه وېسته .
دوه سترګې مې دهغه په خوله نښتې وې او ځواب ته یې منتظر وم .

له اسويلي وروسته يې وويل : بچيه ! مانور کتابونه او مهم اسناد هم پيداکړل ، تاريخ مې نيمايي ليکلی و ، چې عينکې مې ماتې شوې ، په دې دريو مياشتو کې مې د نورو عينکو وس پيدانه کړ او بې عينکو راته څه نه ښکاري .

١٣٨٠ - د غبرګولي دوهمه

کابل ، کارته اريانا ، د شيرينو ښونځی

سور پاکټ

له دېواله يې کوچنۍ ښيښه يي چوکاټ ، چې رنګه عکس په کې بند و ، را واخيست ، سترګوته يې مخامخ کړ ، شونډې ښکلولو ته جوړې کړې ، خو نا څاپه شرنګ شو او بيايې دا سې چيغه له خولې ووته ، چې ټولو ورمنډه کړه .

پر عکس ما تې ښيښې پرتې وې او شبو ورته لکه تش کالبوت نا سته وه . کوچنۍ لور يې تر غاړې لاسونه را تا و کړل او نور غلي ولاړ ول.

رستم ، له ماتو ښيښو عکس را پورته کړ ، په عکس کې هغه دښي لاس پنجه داسې خلاصه نيولې وه ، چې دګوتو او ورغوي دنکريزو سور رنګ يې ښکارېده ، پر ټټر يې ومښه او بيا يې ميرمن ته سترګې راواړولې : تر او سه خو يې دمرګ خبر نه دی راغلی ؛ له هغه مخکې ته مړه نه شې .

هغې ، لکه چې هيڅ نه وي او رېدلي ، هماغه شان چپ نا سته وه او مړې او ښکې يې ګډوډې په اننګو را بهېدې .

دا پنځمه ورځ وه ، چې سميع کورته نه و راغلی . له پلار نه يې سودا ګري پاتې وه ، ټوله ورځ په همدې لټه کې و ، خو ما ښام به يواځې دهغه له خيالونه سره را ستون شو .

شبو ورو- ورو مړاوې کېده او ور سره يې خوی عادت هم بدلېده ، لمانځه ته به ودرېده ، خوتر خلاصېدو به يې صبر تمام شو ،يو دم به يې له سينې لاسونه پورته او مخ ته به يې ونيول ، خو دعا به يې په نيمايي کې په ساندو بدله شوه .
ټوله شپه ځان سره غږېده ، کله خوبه يې غږ دومره لوړ شو چې بچيانو به يې ړنا بله کړه .
سهار له ويښېدوسره به يې ، دسميع پر بوټونو برس وواهه ، دکتا بونو بکسه به يې راو اخيسته او بيا به تر ډېره دهغه له خالي کټ سره په خبر و لګياو ه .

نـن سـها ر ، چې ځنګه چـاى تـه كېنـا سـتل ، د كلا د ور ترشـا د مـوټر سـايكل غـږ شـو ، غږ ځوځلې او چت شواو بيا لكه په چټكۍ چې يې تېښته كړې وي ، پسې ورک شو .
دسميع پلار دچاى پياله كېښوده ، په منډه دروازې ته لاړ ، دور مخ ته دټايرونو خا پونه معلو مېدل . نظر يې ورپسې وزغلو خو تر سترګو نه شو .
چې ځنګه يـې ور تـړه ځمكې تـه يـې پـام شـو ، كاغذي پاكټ چې سره خاپونه وربـانـدې وو ، پروت و.
د پاكټ پرمخ دسميع نوم داسې ليكل شوى و ، لكه چې خپله يې ليكلى وي ، پاكټ درونـد او منځ يې جګ ولاړ و ، په منډه خونې ته راننوت ، كله يې پاكټ او كله يـې دميرمن په لاس كې د١٣ كلن زوى عكس ته كتل چې منګول يې خلاصه نيوله وه .

شبو دخاوند په لاس كې پاكټ تـه سترګې هكې پكې نيـولې وې . پاكټ يـې پرانيسـت ، سـور كلوله كاغذ باندې ليكل شوي وو : پيسې راليږې او كه ... چې دجملې پاتې برخې پسې يـې كا غذ سپړه ، درب شو اودوه سرې ګوتې دشبو په لمن كې ولوېدې .

كابل __ دزمان خان كلا- دمر غومي اوله ١٣٨٣

زوړ ګېلن

له شنه سهاره ، دقوې دراتلو اوازه وه ، دکلي پېغلې او ځوانې میرمنې له خپلو ماشومانو او قیمتي شیانو سره لیکه – لیکه دغره په لور روانې وې .

شېبه پس ، کلی له ځوانو ښځو او میرمنو تش شو . مجاهدین یو- یو له خپلو کورونو را وته او د ټوپکو شپیلۍ یې لمر ځلولې .
چنار لاندې سره راټول شول ، چا خپلې وسلې پاکولې ، چا شاژورونه ډکول او چا په چانټو ګوتې وهلې .

قوماندان ، چې دچنار ډډ ته ډډه وهلې وه ، په خپله ماشینداره یې غوړه لته راتېره کړه ، دوه درې ځلې لتې راکش کړ او چې هر وار ترې اخوا دېخوا مرمۍ ولوېدې نو بریتونو لاندې موسکی شو .
بېرته یې شاژور کې کېښودې ، قید یې وواهه ، راکټ یې له منځه راجګ کړ او بیایې وویل :
هلکو ! ماڅو کرته ویلي ، چې ترڅو امر شوی نه وي نو ډزې مه کوئ ، خو تاسو هغه وخت په ځان نه پوهېږئ ، له قوماندې مخکې شاژورونه تش کړئ .
داځل به داسې نه وي ، اوازې دي چې قوه ډېره لویه ده ، که په تخنیک ونه جنګېږو تباه کېږو .
راکټ یې نور هم جګ کړ : او ل ډز به دهمده وي او بیا ... لایې خبره پوره کړې نه وه ، چې توریالی راوړاندې شو :
قو ماندان صیب ! څو کرته مې درته ویلي ، داځل چې هر څنګه وي راکټ به ماته راکوې او بیا یې خپل پنځه ډزي ټوپک ته ، چې په شپیلۍ کې یې سور ځونډی بند و ، لاس ونیو : زه نور دا اوږده بلا نه شم ګرځولی . ابله قوه کې مې څو مرمۍ ټانک پرې وویشت ، دکاپر ځوی والله که پرې خبر وو ، ترڅو ترې شنې لوخړې پورته نه کړم زړه مې نه یخېږي .
قو ماندان خپلو مجاهدینو ته مخ واړو :

توريالی له ډېره وخته راپسې دی . څو ځلې يې راته ويلي ، ښه زړوردی ، خو په راکټ مې زړه نه کېږي . سم راته په سُر برابر نه ښکاري .
هسې نه يا ځان ژوبل کړي او يا مو له دې يوه راکټه خلاص کړي .
توريالي سترګې سرې شوې ، ټولو ته يې بدې - بدې وکتلې او بيايې دستي چانټه له ټټره خلاصه کړه ، ټوپک يې کېښود او په تلو — تلو کې دګوتې په خوځلو سره وويل : يابه بې سُره توريالی نن خپل سرخوري اويا به ...
قو ماندان څو غړونه ورپسې وکړل ، خو ده يواځې (راکټ دې په تاسو مبارک وي) ووې او د ونو په منځ کې ورک شو .
دماسپښين اذانونو ته لا وخت پاتې وه ، چې د شوبلو ډوب — ډوب غږ ونه راورسېدل .
مجاهدينو د د عا لپې پورته کړې او بيا دسترګو په رپ کې ټاکلو ځايونو ته ورسېدل .
دهغوی له رسېدو سره سم ، له مخامخ غره ، څو چورلکۍ را واوښتې او په شاوخوا سيمو يې دسکروټو باران جوړ کړ .
څو دورې يې ووهلې او بيا بېرته له سترګو پناه شوې . دټانګونو غړونه رانږدې شول ، سړک ته د نږدې کورونو ښيښې په جړقېدو شوې .
توريالي هم له خپل زوړګيلن سره ، ځان ور رسولی و او له سړک نه لاندې بوټو کې پټ و .
دکتار د اول سر ټانګونه او څو پوځي موټر تېر شول ، خو لا يو خړ ټانګ له دوه موټر و سره پاتې و ، ورو- ورو رانږدې کېدل او دتوريالي وينه هم په خوټېدو وه .
لا پناه شوي نه وو ، چې دراکټ ډز نږدې غره داسې په شوق بدرګه کړ ، تا به وې د ده هم په خپله لمن کې سورمخو يرغلګرو ته زړه ډک و .
ورپسې دماشيندارو غږونه پورته شول ، ځينې موټر به څو ګامه په يوه ډډه روان وو او بيا به په ګړنګونو کې ورک شول .
له پوځي موټرو شېبه په شېبه شنې لوخړې پورته کېدې او پر سړک يې خولې لګولې .
ورپسې ټانګانو کې ناستو کسانو ، چې دخپل سره انقلاب د پرمختګ ضد عناصر يې تورو کندو ته لېږل ، نو ويشتل شوي موټر او شوبلې يې کندو ته غورځول او په تېښته کې يې د پرمختګ لاره ځانته اواروله .
شېبه وروسته ، دسړک دواړه غاړې له اوسپنيزو خوليو او اوږدو چرمي موزو ډکې شوې .
د مجاهدينو د ګڼو ګروپونو له خوا ډزې روانې وې ، شنو لوګيو يو بل اسمان جوړ کړی و .

وروستی ټانګ زړه نازړه توریالي خواته راورسېد ، خو چې کله يې په هوا کې دلوګيو ننداره وکړه ، چینونه يې سست شول ، دمخې تاو ولو په لته کې شو . توریالي حوصله بایلوله ، دتکبیر له زړه لړزونکي غږ سره پرې ور وخوت ، ګېلن نه يې سرپوښ لرې کړ ، راټيټ يې کړ او بيا له اور لګيت نه پلته راووېسته .

په ټانګ کې ناستو کسانو ، چې له خلاص سره دا ننداره وکړه ، سترګې سپينې واوښتې ، دلاسونو په جګولو سره يې د (دوست!) (دوست !) چيغې پورته کړې .

توريالي ، چې دګيلن خوله يې هماغه شان ټيټه نيولې وه ، په اشاره يې ټانګ ته له سرکه نه دکوزېدو امر وکړ .

ټانګ لاندې پټيو کې ودرېد اوپه ټانګ کې ناست درې واړه کسان ، چې لاسونه يې جګ نيولي وو له هغه سره کلي ته راغلل .

مازيګر لمر په پرېوتو وو ، چې دزې غلې شوې ، دقوې پاټې کسانو او موټر په تېښته ځانونه ولايت ته ورسول ، شېبه پس خړ پړ مجاهدين ، چې پر شونډو يې دغرور موسکا خوره وه ، له نوو ماشيندارو او لاس ترلو سور مخو سره را ورسېدل .

د قوماندان ، چې په پټې کې په ټانګ سترګې ونښتې ودرېد ، راکټ پسې سترګې وګرځولې ، خو چې کله يې توريالی له نوو کسانو او کليوالو سره وليد ، مخکې راغی ، توريالی پرې غږ کړ : قو ماندان صيب! ودې ليد بې سُره توريالی ؟

قـو مانـدان او مجاهـدين هـک پـک وو ، ناسـتو درې واړو هـم هرچاتـه شـنې سـترګې اړولـې او لړزېدل .

قوماندان يو ځل بيا ، په پټي کې ولاړ ټانګ او توريالي ته وکتل او لايې پوښتنه نه وه کړې ، چې هغه ټوله کيسه تېره کړه .

قو ماندان نور هم ورنږدې شو : ښه نو په دې لنډ او تنګ وخت کې دې پټرول له کومه کړل ؟

توريالی له خندا شين شو ، ګيلن يې پر سر واړو او چې ، کله يې ترې دوه درې غټ غړپونه وکړل نو د سور مخو رنګونه لاپسې سره شول ، يوبل ته يې مرې وکتلې او سرونه يې ښکته واچول .

کابل ، ۱۳۷۸

بې کوره

په څه خوارۍ د دروازې ټکارۍ دباد او باران له شوره ، تر خونې را ورسېد . مخامخ دېوالي ساعت ته مې وکتلې ، نن ورځ یې هم رانه ټوله خوړلې وه .

بیا ټکارۍ شو ، څادر مې له ځانه را تاو کړ ، د دروازې له درزونو رڼا ښکاره شوه ، د وره تر شا مریم ترور له دوه وړو لورګانو سره ولاړه وه . اواړې رېږدېدلې ، کوټې ته مې ر اوستې .

تابه وې ژړا یې موړ ته ساتلې وه ، له کېناستو سره سم یې چیغې پیل کړې ، وړو نجونو هم سرونه پر زنګنو کېښودل او سلګیو ونیولې .

د هغې شونډې بیا ورپېدې خو مور مې تر ې مخکې شوه : مریم ! تېره جمعه دې هم کور کې شور و او نن هم ، خبره څه ده ؟

هغه لکه چې همدې پوښتنې ته په تمه وه ، ژر یې ځواب ورکړ : دکور دخاوند له لاسه ، هغه وخت هم کرایې پسې راغلی و او نن خو یې وویل ، چې که کرایه دې را نکړه نو له کوره به دې وشړم .

خپلو لور ګانو ته یې مخ واړو : په ماخو دنیا تېره ده ، په دغو یتیمانو مې زړه سوزي ، دچا په کورونو به یې ګرځوم ؟

شېبه وروسته یې دسلګیو له بدرګې سره ووې : خدایه ! په شته کورکې دې بې کوره کړم او له دې سره یې نیمکښه سترګې چت ته ونیولې او سر یې پر تکیه کېښود .

دهغې شونډې ورو — ورو رپېدلې او دسترګو له کونجو یې ګډې وډې اوښکې را روانې وې .

ماسترګې په مریم نښلولې وې ، خو په ذهن کې مې دهغې دغې جملې (خدایه! په شته کور کې دې بې کوره کړم) ته ځوابونه لټول .

خپلې کوټې ته لاړم او ترڅو چې ویښ وم ، د هماغې جملې په اړه مې سو چونه کول : ښه ، چې کور لري نو ولې کرایي اوسېږي ؟ خپل کور ته ولې نه ځي ، تر څو به داسې در په در وي او ... ؟؟

سبا چې څنګه له ښونځي راغلم ، مریم دخپل کور دروازې مخ ته ، چې زموږ دکور مخامخ وه ، ولاړه وه . غږ یې کړ : زویه ! تاته په تمه وم . نن به راسره زموږ تر کوره ملتیا ونه کړې ؟

ما چې دهغې کورته له پخوا سودا وه ، د ولې نه ، په ویلو مې په منډه کتابونه دخونې منځ ته ګوزار کړل او بېرته را ووتم .

څلور واړه ، له موټره کوز شوو ، دکوڅې دواړه خوا دیوالونه سوري — سوري وو ، په هر دېواله ګولیو داسې خولې لګولې وې ، تا به وې جګړه مارو له خپلې خاورې سره هم دښمني درلوده .

د کوڅې پر یوه دیواله د (زمو ږ جهاد ادامه لري) جمله لیکل شوې وه ، د یوه ستر کور مخ ته له شګو ډکې بوجۍ یو پر بل لپاسه اېښودل شوې وې .

د بوجیو په منځ کې یو ځوان ، چې برګ دستمال یې په غاړه کې و ، مخابره په لاس ولاړ و .

بل له ځانه دمرمیو شریدونه تاو کړي وو او د زیکو یو توره شپیلۍ لکه وږی مار تاوېده را تاوېده .

له مخامخ کوره دبارودو او له دې پوستې نه دچرسو لوګي داسې پورته کېدل ، تابه وې خپل وطن په نشه کې ورانوي .

له کوڅې ووتو ، چې څنګه میداني ته ورسېدو ، مریم ګړندۍ شوه ، لکه څوک چې ورته غږونه کوي ، همداسې چټک روانه وه ، یودم یې ګامونه سست شول ، کېناسته ، لونې یې سرته ودرېدې . له دواړو لا سونه یې ونیوله او را جګه یې کړه .

په بې دروازې کور ننوتو ،او سمدلاسه مو په دوه غبرګو قبرونو نظر ولګېد ، دقبرونو له پاسه وچ واښه باد رپو ل او دیوه له پاسه د ماتو بنګړیو ټوټې پرتې وې .

مریم ، د مخامخ کوټې چې نیم دېوال یې رنګ شوی و او له سوري بام نه پرې دلمر پلوشې غوړېدلې وې ، لاس ونیو. لاس یې هماغه شان په هواکې رېږدېده ، په خبرو لګیاشوه :

دهمدې کوټې په رنګولو زوی او پلار لګیاوو ، د زوی مې د واده نېټه نږدې وه . یو دم انګړ سره لنبه شو . له همدې کوټې تور لوګي پورته شول . ورمنډه مې کړه ، هغه دواړه لکه تازه حلال شوي مالونه په خپلو وینو کې شتېدل .

له دې خبرې سره یې پښې سستې شوې د دواړو قبرونو منځ کې کېناسته ، مخ یې را واړو : بچیه!

ډېره بده ورځ وه ، دکابل په هر کوڅه کې سور اوربادېده ، د ګاونډیو په مرسته مې همدلته خښ کړل .

هغې نورې کېسې هم کولې خو ، خوله یې وچه شوه ، په هماغه قبر چې دماتو بنګړیو ټوټې پرې پرتې وې سرکېښود او له سترګو یې داسې او ښکې روانې شوې ، تا به وې و چ واښه خړوبوي .

کابل – دزمانخان کلا ، د ۱۳۸٤ کال دسلواغې دوهمه

چنار څنګه مات شو ؟

دموټر له یو نا څاپي بریک سره ، د ناستو کسانوخولې پر څو کیو ولګېدې ، د خیر چیغه ، لکه دسګرټ لوګی په موټر کې تا وه را تاوه شوه . دموټروان سترګې په وړه بنیښه کې ښکاره شوې .
پرسرک ولا ړ کس ، چې کلاشینکوف یې او ږه کې بند و ، د څنډې ته کېدو اشاره وکړه او بیا په بېړه موټر ته راو خوت.
دهغه دښویه پلن مخ په پورتنۍ برخه کې ، یوازې له یوې تورې زخې دوه درې تاره وېښتان را ځړېدلي وو ، په ببر و او دوړنو سر یې تور دستمال راتا و کړی و. وړې او تنګې سترګې یې هغه وخت لا پسې تنګې شوې ، چې کله یې د ټوپک په شپېلۍ یوتن وسیخه.
ټول غلي وو ، موږ نه وړاندې درې موټرنور هم ولاړ وو ، دموټرو تر مخه پر سړک زنځیر تېر و او تر زنځیر لاند ې دټانګ چین نه پوله جوړه شوې وه .
دواړو خواوته ګوته په ماشه کسان ولاړ وو .
زموږ موټر هم ورو- ورو دولاړو موټرو تر څنګ ودرېد ، دوه وسلوال چې مخامخ یې شنې چانټې تړلې وې ، راپورته شول .
دواړو دټوپکو شپېلۍ ناستو کسانو ته نیولې وې او موږ لکه دښکار یانو د ډنډ بوتان غلي ناست وو.
زما خواته پریوې څوکۍ دسپین ږیري سره جوخت یو تنکی ځوان ، چې اینه دار ه واسکټ یې په تن او نیمکله خولۍ یې پرسر وه ، ناست و. شونډې یې تلې او راتلې او سترګې یې په رپا وې . کله یې چت اوکله یې خپلو زنګنونو ته کتلې .

شېبه پس یې د ټوپک میله په او ږه ونښته ، او وارونه خو پرې هغه وخت زیات شول ، چې کله یې له خولې د (وه خدایه !) کلمه ووته .

هغه ټولوته ډنډ سترګې را واړولې ، خو هیڅا ورته پرته له سترګو ټیټولو نورځواب ورنه کړ.
دکنداغونو او لغتو په وهلو یې له موټره ښکته کړ .
سړک نه وړاندې پرکټ غټ پرېړ سړی ، چې کټ نه یې ډډې راوتلې وې ، یو بغله پروت و.
پرمېز یې دتومانچې ترڅنګ دسګرټو قوتۍ ایښې وه ، کټ نه څو ګامه وړاندې اته - نهه کسان
دپښو پرسر ناست او سترګې یې پرځمکه ښښلولې وې .

دی یې دکټ مخ ته ورته ودراوه ، پرېړ سړي ښکته پورته ور وکتلې او بیایې تو مانچه دښي لا
س په ګوته کې په څرخېدو شوه . دنوم پو ښتنه یې ترې وکړه ، په خبره یې پوه نه شو ، غلی
ولاړ و ، خو دواړه سترګې یې دهغه په تو مانچه نښتې وې ، هغه بیا پرې غږ کړ . ده ورو وویل
: (چنار) ددې نوم په اورېدو لکه وږی تمساح په کټ کې تاورا تاو شو ، لاس یې دهغه تر
ګریوانه ور ورساوه او بیا یې له یوه ټکان سره په ناستو کسانو وغورځاوه .
خپلو ملګرو ته یې څه وویل او بیا سمدلاسه یې دهغو لرګیو ډېرۍ ته ودراوه ، چې لا یې پر
څوکو د دیوالونو وچې شوې ختې نښتې وې .

هغه لکه په لرګي چې بدل شوی وي ، غلی ولاړ و خو ، چې پوه شو ، دلرګیو ماتولو امرورته
شوی تبر پسې یې سترګې ګرځولې .
پر کټ ناست سړي تر سترګو لاندې څاره ، زړه یې تنګ شو ،له کټ نه یې ټوپ کړ ، په یوه
لغته یې پر لرګیو خطا کړ ، هغه ورو وویل : قو ماندان صیب تبر نه شته ، څنګه یې مات کړم
؟
هغه نور هم تورشو ، په غوسه یې ووېل (زبان ته میبروم) اوبیا یې په خوله لغته ورکړه ،
پرسمټي لښتي یې پړمخې وغورځاوه ، غټه تیږ ه یې په دواړو لا سونو را پورته کړه او بیا تر څو
چې مو ، سترګې پټولې ، له یوې لنډې چیغې سره مو دهډکو کړچهار واورېد .
۱۳۸٤ ، د ثور ۲۷ مه
کابل ، دزمان خان کلا

د تر هګر د لیکوال لنډه پېژندنه :

محمد نعمان دوست د خدای بښلي خیرالله خان زوی ، په ۱۳۵٤ کال کې د لغمان د الینګار ولسوالۍ د کوخي کلي په پاس کلا کې پیدا شوی دی .

نوموړی لا ښوونځي ته د تلو نه و ، چې له کورنۍ سره د سرو یرغلګرو او د هغوی د ګوډاګیانو له شره پاکستان ته مهاجر شو .

دوست ، هملته د ښوونځي په ور پل کېښود او په ۱۳۷۰ کال کې د هریپور په پنډ غالي کې له النصر لیسې څخه فارغ شو .

په ۱۳۷۱ کې د دعوت او جهاد پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي په پښتو څانګه کې شامل شو او بیا یې داخر کال اخري سمستر په ۱۳۷٦ کال کې ، په کابل پوهنتون کې پای ته ورساو .

نوموړي د ښوونځي په دوره کې شعر لیکلو او د پوهنتون په دوره کې کیسې لیکلو باندې پیل کړی دی .

د ترهګر په نوم ټولګه یې لومړی چاپي اثر دی .

د دوست کوچینوالی په جلا وطنۍ او د ځوانۍ لومړي کلونه یې ، په داسې وخت کې تېر شوي چې په کابل کې د واک په سر کورنۍ جګړه توده روانه وه .

دوست ، د سره پوځ د وحشتونو کیسې اوریدلي او له هغه وروسته د ولس نورې بدبختۍ خپله لیدلي دي .

همدا لامل دی چې کیسه اوشعر یې دواړه په یوه نه یوه ډول غمجن حالت بیانوي .

له لومړۍ ټولګې یې ښکاري ، چې که ژوند ور سره وفا وکړي نو د ډېرو ښو هنري اثارو تمه ترې کېدای شي .

په عمر او قلم یې برکت شه   عبدالمعید هاشمي

مهتر لام ، د ۱۳۸۵ کال د مرغومي دوهمه